

資 料 篇

1 オーノス本「金書」

1.1 Qar-a sülde-yin takilhan öcig (【十二】 1~【十六】 11)

【十二】

- 1: Deger-e yeren yisün tngri-den-ece sedüküi-dür Isüküi baγatur-ača edüküdü yeke
- 2: Suu jalai-yin içayurtu yertenčü-yin yeke ejen boluγsan
- 3: Temüjin suutu boγda-ača egüddügsen deger Tuγula-yin γurban ulqun-a debsikü saγlaγar
- 4: Modun-u üjügür-ece tungγan bosqaju temürün qadaγasu törü-yin tüsiy-e boluγsan
- 5: Töb-ün yeke ejen qayan-u törüldügsen degüiner bey-e tüsiy-e boluγsan döčin tümen deger-e
- 6: Sülde boluγsan dörben költü yeke qar-a sülde
- 7: Yertenčü-yin yeke ejen boluγsan sülde boγda-yin isün örlüy-üd törü-yin
- 8: Tüsiy-e boluγsan yerüngkei-yin ulus-un sülde boluγsan isün költü çayan tuγ-ıyan bosqaju
- 9: Möngke tngri-dece jayaγabar egüddejü Mongγol ulus-daγan sülde bolγaju altan
- 10: Mönggün erdenis-ıyer čimejü Muγulai güi öng čingsang-dur bariγuluγsan boγda sülde
- 11: Alman naran içayurtu almas erdeni metü jirüketü altan mönggün erdenis-ıyer
- 12: Čimeg-tei aq-a bükü ulus-un ejen boluγsan boγda sülde

【十三】

- 1: Naran saran gegen gereltü narabai ulus-un ejen boluγsan nasu büri
- 2: Dayisun-i doruyituγulun daruγči namay-a yeketü boγda sülde
- 3: Büriy-e uriy-a yeketü Buγurji Muγulai-yin içayurtu-tu
- 4: Bolbasun bolud erdeni-yin jirüketü boγda ejen-ü yeke sülde
- 5: Qutuγtu möngke tngri-den-ece jıyaγabar egüddejü qotala bügüde-yin ejen boluγsan
- 6: Qotad balγayud-i ebden yabuqui-dur qutuγtu öljeyitü boluγsan boγda sülde
- 7: Oduta tngri-den-ece jıyaγabar egüddejü Ordus tümen-ıyen töblen bayiγuluγsan
- 8: Omurγan dayisun-i esergüčilen yabuqui-dur olja mör-yi abaγuluγči boγda sülde
- 9: Onun mören-ü urıuu dobtulqui-dur ulus-un ejen Činggis qayan-dur
- 10: Olan Tayičiγud-i doruyituγulun daruγči orui-yin ejen boluγsan boγda sülde
- 11: Bürte Jüşin γurban Merged daγulaγsan-dur Buγural Keger-e Selengge uraγuu
- 12: Dobtulqui-dur butarγulun ügei daruγulun üiledügči boγda ejen-ü yeke sülde

【十四】

- 1: Sayıbar jaruγsan jaγun elčis-ıyer Sartaγulun Jalılačın Sültan qayan jikügegse
- 2: Tegün-dür saγarıl ügei doluγan on-u ayalan yabuqui-dur sandaγulun öggügči boγda sülde
- 3: Qara Töbed-tür jorin mordurγsan-dur qarγam sayid-un adurγun-yi abγulun
- 4: Qamuγ bögüd-i doruyitaγulun daruγči qariy-a yeketü qara sülde
- 5: Dörben tümen Oyırad jorin mordurγsan-dur türidkil ügei bariγulun öggügči
- 6: Döčin tümen-degen küčün nemejü tüg tümen-ü terigün boluγsan boγda sülde
- 7: Keger-e aγarγ-a-yin kökül-ıyer kelikiy-e boluγsan kelekü bögüde-yin ejin boluγsan kem ügei dayisun-i
- 8: Doruyituγulun öggügse gegen ijaγur-tu boγda sülde.
- 9: Qara aγarγ-a-yin kökül-ıyer qolbaγ-a boluγsan qamuγ bögüde-yin ejen boluγsan qaskıraγ-a qata
- 10: Ulaγan büriy-e qaralmai bögüde-yin uriy-a boluγsan.
- 11: Qaratan dayisun-i qalılalal ügei daruγči qatud köbegüd minu olju bolγaγči qamuγ ulus-
- 12: Tayan γabiyatu boluγči qariy-a yeketü qar-a sülde-yin joriγ medetügei:

【十五】

- 1: Öndür Aγula-yin emün-e dobtulaqui-dur ökid köbegüd-i činu olja bolγaqui öberün činu
- 2: Aγul ači ür-e mögünem.öljeyitü boluγsan boγda sülde-yin joriγ medetügei.qan aγul
- 3: Ači üres činu mörgün öčinem.Qayir Buγul niγun yabuqui-du ginedkü qayaraqai-yin aman-dur
- 4: Kunesün kölje jayaγan-dur qariy-a yeketü qara sülde-yin joriγ-i medetügei
- 5: Köke möngke tngri-den-eče tulγan bayıγuluγsan körügestü Etügen eke-yin
- 6: Deger-e jıysaγulun toγtaγasan köke Mongγol-un sitügen boluγsan
- 7: Küčün yeketü boγda sülde
- 8: Qan aγul ači ür-e činu ene edür-ün dalai metü sarqud-i činu
- 9: Qumq-a medegüljü tengler metü ödge-i činu tebši medegüljü
- 10: Öčüg tamaγ-a öčijü šiletü tolurγai-ban bükeyijü širbüstü
- 11: Köl-iyen sögüdgeji mörgün saγunam
- 12: Qariy-a yeketü qara sülde qan aγul ači üris-iyen qayir lan soyurqad qaratan

【十六】

- 1: Dayisun-i qamγulun ög.qamuγ küsel-i tegüsken ög
- 2: Aldar yeketü boγda sülde altan uruγ Buγurčın-ıyan asaran soyurqabası ataγatan
- 3: Dayisun-i alan talan ög altan oγusar-i činu böke bolγaju altan uruγ
- 4: Buγurjın üres-iyen olan elbeg bolaγ-a aldarşıqu metü ner-e čolan-i arban jüg-dü
- 5: Taγursγan ög.öljeyitü boluγsan boγda sülde ünete aγul ači üris-iyen örüsiyen soyurqabası
- 6: Ösiyeten qourtan-i oruγulun ög.ömcitü olan irgen-i olan elbeg bolγ-a ötülen ötületel-e.
- 7: Möngke üneta-e.egüri törü šajın qoyar-i tegüsken ög. << ner-e-yi darudquı
- 8: Qariy-a yeketü qar-a sülde.qan aγul-a ači üris činu ergügsen ödge singge činu
- 9: Örüsiyen amsaγad öčig tamaγ-a jöbsiyen soyurqabası gegen yeke jarlıγ-yi genedte
- 10: Yeke soyurqal-i ene edür-eče qoyısı belig-ıyer bolturγai:
- 11: Qara sülde-yin takılγan öčüg tegüsbe:

【十七】

1.2 Doluduyar sarayin arban dörben-e baγ-a doγşıγulun öčig (【十七】 1~ 【二十】 13)

- 1: Qan tngri-yin jıyaγabar egüddügsen qamuγ ulus-daγan sülde boluγsan
- 2: Qaγan ejin-ü qariy-a yeketü qara sülde.yertenčü-yin deger-e yeke ejin
- 3: Šitügen boluγsan dörben költü yeke qar-a tuγ šajın törü-yi delgeregülün
- 4: Soyurq-a.qan yeke törü-yi batudγan soyurq-a.qamuγ tümen-iyen engjigkülün
- 5: Soyurq-a qarşı dayisun-i alan darun soyurq-a.
- 6: Deger-e tengri-yin jayaγabar törügsün tngrilig yeke ner-e čolu-yi
- 7: Beyen-dür-ıyer oruşıγuluγsan deliki yertenčü-yin törü-yi abuγsan
- 8: Töb-ün yeke ejin Činggis qaγan-u qariy-a yeketü qar-a sülde-yin
- 9: Gegegen qarşı dayisun-i qamγulun daruγči qamuγ ögeten ösiyeten-i
- 10: Oruγulun daruγči qan jasaγ-ud-tu qarşı ügei bolturγai
- 11: Möngke tngri-yin jıyaγabar törügsen köke Mongγol ulus-daγan
- 12: Sülde boluγsan mönggün altan erdenis-ıyer čimeglen takiγsan Muγuli güi

【十八】

- 1: Öng čingsang-dur bariγuluγsan boγda sülde-yin gegen-i egesiglen takiγsan-ıyar
- 2: Fang jod ügei bolturγai.qarşı dayisun ügei bolturγai.čaγ busu-yin ebedčın

- 3: Dayun ügei boltuγai kem ügei dayisun-i doruyitaγulun öggügsen gegen
- 4: Ijıγurtu boγda sülde.kelen aman-i gisiken usadqan daruγçı
- 5: Gemte ükül sebtan-i gesiken öggügçi.kedü gesiken qulaγai dayisun
- 6: Degerm-e alan etelen daruγçı kelıgsı ügei man-u Mongγol ulus-ıyan
- 7: Örüšiıen sakiγçı boγda sülde minu ayıladtun soyurq-a...
- 8: Qara ajarγ-a-yin kökül-ıyer qolbaγ-a boluγsan qamuγ bügüde-yin ejin
- 9: Boluγsan qaskirγ-a yetetü qatan ulaγan büriy-e:qaralmai bügüde-yin uriy-a
- 10: Boluγsan qaratan dayisun-i qalılāyan ügei daruγulun öggügsen qariy-a
- 11: Yeketü qar-a sülde-yin gegen-e tümen keger-e ajarγ-a-yin kökül-ıyer
- 12: Kelikikülün ergügsen tümen čaγan qonin-ıyar ödge bolγan ergügsen

【十九】

- 1: Tümen jasaγ-un törü-yi sakiγsan döčin tümen Mongγol ulus-ıyan
- 2: Örüšiıen sakiγçı.boγda qaγan ejin-ü qariy-a yetetü qar-a sülde
- 3: Qasikirγ-a yetetü altan.üriy-e erte čaγ-tu qan eserü-a qurmasta-yin
- 4: Orun-ača doγšin omuγ-ıyar baγıju ireged arban sarayin arban
- 5: Dörben öndür toluγai-yin γurban ülü debsikü salγar modun-u
- 6: Üjügür-eče tungγan bosqaju takiγsan anu
- 7: Boγda Činggis qaγan-dur olan Tayıçıγud-i doruyitaγulun daruγı
- 8: Tüg tümen dayisun čereg-üd-yi alan daruγı qamuγ dayisun-i ünesün
- 9: Toburaγ bolγan daruγı qamuγ üste öšiyeten-i ölcergülün daruγı
- 10: Tümen čereg-üd tergün-i oγtulun möčüglen ergün jigügsen küčün
- 11: Yeketü qar-a sülde-yin gegen-e tümen ulaγ-a mingγan ödge ergügsen-ıyer
- 12: Tüg tümen dayisun qourtan kele aman kiged qulaγai degerm-e bügüde-i
- 13: Činaγsi odtuγai

【二十】

- 1: Boγdq ejin Činggis qaγan-u qariy-a yetetü qar-a sülde-yin gegen-e
- 2: Arban γurbaduγar on boluγad doluduγar sarayin arban dörben-e
- 3: Dörben jüg-tür jalan morılaγı Ordus doluγan qosıγun-a vang beyile
- 4: Beyise güng jasaγ tusalaγçı tayıji tabunang qatud abaqai irgen-e
- 5: Keyid süm-e sar-a qar-a neyite-eče kelen aman qour ende kerügül
- 6: Qarulγ-a ügei tariya tömüsün-dür kiriγı möndür ügei qulγai
- 7: Degerm-e bügüde činaγši γadγatu dayisun dotuγatu qour könügel
- 8: Šilegen bügüde-yi arıluγad aliba sanaγsan kereg üiles-i sedkelčilen
- 9: Büttüged degedü burqan šajın naran metü manduγad delgen bayıγuluγsan
- 10: Qaγan-u törü-yi yeke tayibung boluγad jaγun nasun-du kürkü
- 11: Buyan-i mingγan rilba-du ner-e daγursıγad ulaman ulaman
- 12: Manduγsaγar jırıaqu-yin belıg-ıyer boltuγai
- 13: Baγ-a doγšiγulad öčig tegüsbe.

1.3 Yeke doγšiγulad öčig (【二十一】 1~【二十三】 10)

【二十一】

- 1: Köke möngke tngri-deče tulaγan bayıγuluγsan körüstü Ötegen eke deger-e
- 2: Jırısaγal-u toγtuγasan γadaγatu-yin qarši dayisun-i alan etelen daruγçı

- 3: Dotuyatu-yin qour könügel-i ünesün toburaγ bolayan daruju qamuγ γai
- 4: Qarşı-i γadayatu dalai-yin kiγar-tu ulayan uryultu eriyen şilbetei
- 5: Čayan şaqai-tai qar-a Kitad teden-dür şiljigge orkidasu-yi
- 6: Teden-dü orkiba
- 7: Qan tngri-yin jıyayabar egüdtügsen qaγan ejen-ü qariy-a yetetü qar-a
- 8: Sülde.örüşiyen ayiladtıγad qamuγ amitan-u qarşı siltayan qour könügel-i
- 9: Usadıγad engke törü-yin narmai-yi jalaraγulun soyurq-a qar-a keletü Kitad-i
- 10: Alan etelen daruγçı ali maγu yoru-i ünesün toburaγ
- 11: Bolayan daruju qamuγ öşiyelten dayisun-i ügei bolγan soyurq-a
- 12: Tabun öngge dörben qarai-yin ulus-yi erkedür-iyen oruγuluγsan tal-a bey-e-tei

【二十二】

- 1: Er-e ügei ekiner ejen ügei noqai köked ene dörben qarai-yin ulus-yi
- 2: Erkedür-iyen oruγuluγsan ene bügüde-yi boγda Činggis qaγan erkedür-iyen
- 3: Oruγuluγsan engkečigülün soyurq-a...
- 4: Činggis qaγan jarlıγ-iyar toγtaγaγsan elki kelen medegülbe.
- 5: Arban γurban on boluγad luu jılun ebülün tergün sarayın şineyin γurban-a
- 6: Sülde-yingegegen-i ögede Mingγai Modun-a jalaraγulqu-du ergükü ödge γurba
- 7: Jigilkü-dü ergükü ödge γurba.şineyin dörben-e ergükü ödge isü mön şineyin tabun-a
- 8: Sülde-yingegegen-i jıγsaγal jasaju delgeringüi yeke tayılγ-a takılγ-a ergün tayıju
- 9: Takıqu-du ergükü ödge-yin qoni nige jaγun arban γurba.inaγşı jalaraγulqu-du
- 10: Jigidü oruşıγulqu-du ergükü ödge γurba
- 11: Sülde-yingegegen-i doγşıγulqu-du ergün jalaqu γajar-un kemjiy-e anu nige isün
- 12: Numun γajar bui mön ene dörben şerge talbıqu anu bui mön ene sergen-ü

【二十三】

- 1: Jabsar-tu isü isü takıju jalaqu büri γurba ted tergün şerge deger-e γurba
- 2: Doγşıγulun jalamui nige isü degejü öceg irügel talbımuı qoyarduγar şerge
- 3: Deger-e γurba doγşıγulun nige isü degejü öceg irügel talbımuı γurbaduγar
- 4: Şerge deger-e γurba doγşıγulun γurba γurba isü şigürkemüi ögede qoyar jalaqu
- 5: Segül-tür bariγun qoyışı γurba şigürkemüi doγşıγulun jigin-dür jigiljü
- 6: Jinung noyan ekilen jula küji ergüged baγ-a tayılγ-a-iyar takıju ergümüi
- 7: Nige şigüsü ergümüi jıran nigen yamu daγudamui
- 8: Sünüd Vang-un qoşıγun-aça iregsen Şabaγčın omoγ-tai Longqu čin yasutai
- 9: Joriγtai-yin üres tasural ügei iregsen Qoşıγuči baγatur (以下欠落?)
- 10: Yeke doγşıγulad öceg tegüsbe.

【二十四】

1.4 Alay sülde-yin sang (【二十四】 1~11)

- 1: Blam-a burqad-un adistid-un ünen-ü küčün be üile-yin ür-e omtaγ-a
- 2: Ügei yeke küčün-iyer be.delekei-yin ejid yerü kiged ilangγuy-a
- 3: Boγda ejin Činggis qaγan-u Alay sülde tergüten nököd lüge selte
- 4: Küčün uçiral ömüg lüge seltes ene orun-dur oruşıqu bolbai
- 5: Oγturγui-yin aγar-tur qongšim bodisadu-yin saγuγsan-u jırüke
- 6: Bey-e lüge selten-eče.gerel sačurγad raşıyan-u qur-a-yin ürgüljilel-

- 7: Ece baγuγsan-iyar takil-un ed-tür tusaju joγuγ-un idegen bügüde-i
- 8: Adistidlaγsan-iyar barsi ügei bolju bürin nököd lüge selte kelen-iyer
- 9: Joγuglaju qanuyad badarangγui-yin sür jibqulang-iyar bayasulçaqu boltuγai
- 10: Ed mal tariy-a tergüten delgerged maši badaraju isün küsel-ün čoγ-tur
- 11: Amitan bügüdür edelen jiryaqu boltuγai: Alay sülden-yin sang tegüsbe:

1.5 Alay sülden takilγ-a-yin öčig (【二十五】1～【二十六】10)

【二十五】

- 1: Deger-e γučin γurban tngri-yin jiyayabar egüddügsen qoyar yeke tergütü
- 2: Üleger-iyer bosuγasan Bodançar seçen qayan-bar.egüddügsen boγda-yin
- 3: Sülden Borjigin temdeg.qayirtai-yi qaratai keju qatayutu bayartai keju tungγaju
- 4: Bayiyulun tungγan soyurq-a.deger-e yeke qar-a sülden yerüngkei küčülen abuγsan
- 5: Isün tümen čereg-yi töblen yabuγsan isün költü qar-a sülden.naiman tümen
- 6: Čereg-yi töblen yabuγsan naiman költü čayan sülden.döčin tümen čereg-i
- 7: Töblen yabuγsan dörben költü Alay sülden.qatarin tataqu büri türkingülün
- 8: Ög.küčülen yabuqu-du kümün-iyer arγal adaγusun šigüsü kigči bile
- 9: Keju jiyayatu jiyartu sarqud-i činu beledün saγunam qan aγula ači
- 10: Ür-e činu Qar-a Aγula-yi jorin morduba.qaratan dayisun-i erin ireküi-
- 11: Dü qarčayai šibaγun metü duγulin yabuγul.qar-a eriyen baras metü dobtulγan
- 12: Yabuγul.Öndür Aγula-yi jorin morduba öšiyetü dayisun-i erin kürküi-dü

【二十六】

- 1: Ömürgegsen bürgüd metü duγulin yabuγul ölünküddügsen činu-a metü
- 2: Dobtulγan yabuγul öšiy-e-tü dayisun-i alan ög.öljeyitü ner-e čola-yi
- 3: Bey-e-dür-iyen orušiγuluγsan.alaqu-yin düri-ber morduba ataγatu dayisun-i
- 4: Alan talan ög.ali način metü duγulin yabuγul.ariyatan bürtenčin metü duγulin
- 5: Yabuγul aldaršiqu yeke ner-e-yi bey-e-dür-iyen orušiγuluγsan bayan kümün-ü
- 6: Umtaγan deger-e baγatur kümün-ü kebtel deger-e učiraγulun soyurq-a.
- 7: Ejin boγda-yin ekin jarlıy-i medetügei.kemegeged ner-e-yi asaγuju tus tus-un
- 8: Ner-e daγadqan öčimüi edegerün nasu buyan čoγ uçaril ijiγur ündüsü
- 9: Tergüten tngri kümün-ü bütügel büriddün delgereged egürte yabuqu nasun qutuy
- 10: Öteltel-e engke jirγan jiyayan atuγai.Alay sülden takilγ-a-yin öčig tegüsbe.

【二十七】

1.6 Isi qatun öčig (【二十七】1～【二十九】3)

ここに漢語で「婕妃祭文」とある。

- 1: Suutu boγda Činggis qayan ečiγe-tü suutu yeke Bürtegeljin seçen qatun
- 2: Eke-tü surγal ügei biligtü selbil ügei jasaγ-tu suutu Tolui ejen lüge
- 3: Jiyayabar egüddügsen Isi qatun.naran saran metü gereltü naγur dalai metü
- 4: Kesigtü naiman nutuγ Čayar tümen-iyen töblen saγuju narmai yeke ulus-un
- 5: Sitügen boluγsan Isi qatun: boγda Činggis qayan-ača egüddügsen Bürtegeljin
- 6: Seçen qatun-ača törüggen bodisurγ Tolui ejen qatun luγ-a učiraγsan Isi qatun
- 7: Odutan tngri-yin jiyayabar egüdcü Öng qayan-ača qubilyad-
- 8: Iyar törüju.us Kereyid-iyen töblen törüju tergülen jasaγu

- 9: Sayin salaγud-aça γalun ekin-dür baγuγu engkejigülün jasaγu
- 10: Nayiriγulun soyurqaγsan İsi qatun.urγumal naran gereltü ulus-un
- 11: Sayin törül-tü γarumal naran genel-tü törü-yin tüšiγ-e.
- 12: Tögürgüi-yin ejen boluγsan İsi qatun

【二十八】

- 1: Erketü tngri-yin jıyaγabar ejin boγda-yin erke-ber beri bolun
- 2: Törügßen eng bögüde-yin şitügen boluγsan eke daginas-un
- 3: Qubilγan İsi qatun-u ösüg-eçe ögçü öljeγitü γalun
- 4: Ekin-dür baγuγu ene edür örgen yeke öçüγ-yi çinu öçeγü
- 5: Ödge şinggeber takiqui-yin şiltaγan anu ner-e ayıldq-a
- 6: Erdeni-yin degedü İsi qatun-a gegen-dür şilitü küjügüi-ben
- 7: Böküjü şirbüstü ebüdüγ-iyen bokiraγu ami nasu çinu urtu
- 8: Bolγan edlel mal-yi arbin bolγan.açi ür-e-yi çinu delgerenggüi
- 9: Bolγan endel ügei ataγatan dayisun-i çinu alan talan ög
- 10: Aldar ner-e-yi çinu öndür bolγan.ösiyeten dayisun-i
- 11: Örlün ög öng yeke ner-e çola-yi çinu öndür bolγan
- 12: On olan ülemjitü ulus-un tuyil-iyar aldal ügei takin mörgümü

【二十九】

- 1: Aldal ügei engkejigülün erketü törügßen İsi qatun-u gegen
- 2: Ene yeke qayir-a genedte yeke örüşiyel-yi ene
- 3: Edür-eçe qoyisi medetügei.İsi qatun öçüγ tegüsbe.

1.7 İsi qatun ejin-ü γal-un öçüg (【二十九】 4~ 【三十一】 3)

- 4: Deger-e sümber aγula-yin dobun büküi-eçe tegşi yeke dalai-yin
- 5: Şalçaγ-un çaγ büküi-eçe.delikei yerthemçü-yi egüdküi tere çaγ-aça
- 6: Delgerenggüi şerkirem-e bolud temür eçigetü şara qayir çilaγun eketü
- 7: Şariljiginan çaγan ebesün amitu şar-a tergütü çaγan qonin takilγatu
- 8: Boγda-yin beri İsi qatun ejin-ü örgen yeke γulumta-dur
- 9: Çinu ögüküü tosu-i çinu ergün takinam örgüjüki sayin törü-yin
- 10: Dumda ayin jirγal jıyaγan ögtügei
- 11: Deger-e yere isün tngri-yin jakiγsan İsi beri qatun üliyeγsen
- 12: Yertençü-yin qamuγ amitan-u şitügen boluγsan qatan temür eçigetü

【三十】

- 1: Qas çilaγun eketü qayilusun modun olan-u amitu γayıqamşıγ-tu
- 2: Boγda-yin beri İsi qatun ejin-ü γulumta-du çinu ögüü tosu
- 3: Çinu ergün takinam örgüjüki sayin törü-yin dumda
- 4: Qaγan qatun qamuγ ulus engkesün ayin jirγal jıyaγan ögtügei::
- 5: Omtuγ-a qan ölemji-yin çaγ büküi-eçe öndür aγula-yin dobun büküi-eçe
- 6: Örlüg sayid-un keüked büküi-eçe egüddüγsen çingker kiged
- 7: Bolud temür eçigetü şir-a qayir çilaγun eketü sariljiginan çaγan
- 8: Ebesün amitu şar-a tergütü çaγan qonin takilγatu İsi qatun ejin
- 9: Örgen yeke γulumta-dur çinu arja şitam-yi çinu ergünem örgüjüki
- 10: Sayin törü-yin dumda qaγan qatun qamuγ ulus-ıyan engkesün

- 11: Sayin jiryal jıyaγan ögtügei
 12: Alad anıyar-tu arja šitam-yi činu ergünem arbañıqu sayin

【三十一】

- 1: Törü-yin dumda qaγan qatun qamuγ ulus engkesün
 2: Sayin jiryal jıyaγan ögtügei
 3: Isi qatun ejin-ü γal-un öčüg tegüsbe::

1.8 Yeke buyantu (【三十一】 5~ 【三十二】 11)

4:¹

- 5: Yeke buyantu bodisung yegüdkel ügei jırıatıγai engke nuta yerüŋkei-yin
 6: Ejın qaγan yeke sutu yerü bögüdeger-ıyen ürgünem bide.örgen ulus-ıyan
 7: Örüšiyen soyurq-a:örüšıyejü olan amitan-ıyan yeke bayasγulang-ıyar
 8: Soyurq-a:öber-ıyen boluγsan boγda yeke ner-e yügen delekei-dü tungγaγ-a
 9: Egürde saγıju ötelte-e engke nuta jırıatıγai:qamuγ-un ejen
 10: Bodisung boγda qan köbegün-ıyen qayırlan soyurq-a:qayırıaqu sayıd olan
 11: Amitan-ıyan bayasun soyurq-a:qamuγ-un degedü buyantu boγda qamuγ ulus-ıyan engkejigülün soyurq-a:
 12: Emüg-ün degedü erketü boγda ene büküi ulus-ıyan örüšiyen soyurq-a.

【三十二】

- 1: Eris-ün ejen arslang boγda ene büküi açi üres-ıyen yeke bayasqulang soyurq-a
 2: Qataγučın üleddüγci buyantu boγda γayıqamşıγ-ıyar nasuda jırıatıγai
 3: Qan ba qaraçus tergüten biden-ü qaγan ejın man-u tüg tümen on toγtatuγai:
 4: Yeke bodisung boγda.yegüdkil ügei jırıatıγai
 5: Engke nuta yerüŋkei-yin ejın qaγan yeke suutu yerü bögüdeger jırıatıγai ürgünem bide
 6: Emüg-ün degedü erketü boγda ene büküi qamuγ amitan-ıyan örüšiyen soyurq-a
 7: Eris-ün ejın qaγan yeke suutu ene büküi aγul-ıyan yeke bayasγulang-ıyar soyurq-a
 8: Qamuγ-un degedü bodisung boγda qan köbegün-ıyen qayırlan örüšiyen soyurq-a:
 9: Qayırıaqu sayıd-un olan amitan bögüde qamuγ ulus-ıyan engkejigülün soyurq-a
 10: Qan ba qaraçus tergüten nuta qan ejın man-u tüg tümen üy-e toγtatuγai
 11: Yeke buyantu tegüsbe.

【三十三】

1.9 Činggis qaγan-u yeke altan tügel (【三十三】 1~ 【四十七】 9)

- 1: Ödge-yin tabıγ-yi ergün güiçedgejü egürde suγıju kücü-ben öggügsen
 2: Boγda-yin yeke manglai tügel.quγur čargi delüdin bayıju qotala yeke kög daγun-i
 3: Daγursıγaju arban qoyar tabıγ-un tügel::altan qomq-a-yi činu qadaγalju
 4: Arayal ügei kücüben öggügsen qomq-a tügel::qas erdeni-yin ayaγ-a-yi činu qadaγalju
 5: Qamuγ ulus dotur-a kücüben öggügsen qarıγulci tügel::suutu boγda naγaçu-tu
 6: Sutai qatun eke-tü Yabayan Mergen ecige-tü yaγaral ügei sanaγatu yadasi ügei künesütü
 7: Narmai-yin darulγ-a boluγsan dörben erkečüd-i medegci Törülkei tayıši-yin ür-e tügel::
 8: Deger-e naran-u kelete-dü naiman šarıγ-a aγta-i činu qulaγai degerm-e abuγsan
 9: Uçar-tu buyan-tu ejın bey-e-ber-ıyen darungγuyida nekejü darki qongγur morin-ıyan unuju

¹⁴行に漢語で「大祭文頌詞」とある。

- 10: Dabtamal bolud-ıyan bögtürejü Köke Naγur-un dargıl degeren öküçin tusan boluγsan
- 11: Aγu Bayan-u köbegün Buγurjı narmai-yin ejen tula namaγ-a saγulaγ-a-ban γaγar
- 12: Dalan bolaju naiman šarγ-a aγta-yi çinu nekejü dögergüi küriyen-ü on temür

【三十四】

- 1: Čöider-tei dekegülen γarγaju türidkel ügei abun irkütü bodisung neretü ordun-
- 2: Dayan baγuju boru darasun-ıyar undalan saγuju Aγu Bayan-u köbegün Buγurji-yi
- 3: Tende daryalju nasu büri küçüben öggügsen čing joriγtu Laγudai Buγurji
- 4: Noyan-u ür-e bayu tügel::tümer metü dayisun-i türidkel ügei daruju turγ
- 5: Süilde-yi çinu teberejü tegüdegeril ügei uqaγatu tügeril yabudal-tu qurim
- 6: Edür qoγusun tengkelig-yi çinu bariju morin-dur mösün bolud-i çinu bariju
- 7: Mongγol-i çinu muquju Tayičiγud-i çinu daruju budang edür ese tögergüligsen
- 8: Bolq-a edür çinu ese budaγuluγsan Ĵalayirun Muquli noyan ür-e bayu tügel
- 9: Bosγul ügei čing joriγtu bodulil ügei sayin mergen sanaγatu buruγulal ügei
- 10: Ünen-ıyer ĵidgün yabuju bolçuγsan jarliγ-ıyar yabuγsan bolq-a sumun unaju
- 11: Bosuγad Mügesidei Buγuril-yin ür-e bayu tügel::dalai metü yeke qumq-a-yi
- 12: Činu qadaγalju tengler metü yeke ödgei-yi çinu jasaγu šiber jarliγ-i sonosuju

【三十五】

- 1: Šarbai qundaγ-a-yi qadaγalju.šimdan yabuju küçüben öggügsen tamaγ-a qutuγ-yi
- 2: Endege ügei sayıqan kelgeçi Tatar-un Šiki Qutuγ-yin ür-e bayu tügel
- 3: Qaratan dayisun luγ-a qadγultan yabuquyidu çinu ermeg čaγaγčın-i unuju itegegsel-tü
- 4: Erdeni-tü altan biy-e-i çinu jobaγaγsan-du endegüril ügei irejü küçüben
- 5: Öggügsen ayin ger-yi çinu ariγutayan talbiju altan quur-yi öbertegen
- 6: Teberijü alsayal ügei sanaγči Bisüten-ü Ĵebe ildügči noyan-u ür-e bayu tügel:
- 7: Ulus-un urida turašiγul bolju otunu göregesün-i utulγ-a boluγsan ulus
- 8: Irgei-i sarnıγsan uçır-tu nuγuqu ügei-dü çinu mori unuγuluγsan
- 9: Aγuqu ügei-dü unda taray-ıyar undalaγsan ulus-un eke Bürtegelčın qatun-i
- 10: Abčıraγsan üdel ügei ünir-tü uyitun ügei sayin mergen sanaγatu ünen
- 11: Sedkel-tü Ĵarčiγudai darqan-i köbegün Uriyangqan-u Ĵelm-e noyan-u
- 12: Ür-e bayu tügel::uruγ törül-i küçün boluγsan-du ulus-un ejin ejin boluγsan

【三十六】

- 1: Boγda oyıγun yabuqudu çinu učıraju tusan bolju unγasutu tergen-dü
- 2: Niγuju ulus-un ejin bolγaju qalγasutu tergen niγuju qamur-un ejin bolγaju
- 3: Qaratan Tayičaγud-i butaran yabuqui-dur qarkii usun-dur qalγalju qara
- 4: Örlüge bolju qas erdeni-yin bey-e-yi çinu qarγaju qan orun-du çinu
- 5: Kürgejü qamur yeke ulus-tu çinu öčügülgü sur terge ülü önggün
- 6: Sunturaqu emegeltü aman čayan qulaγčın-i öngkülegsen Süldes-ün Dorqan Šar-a
- 7: Noyan-u ür-e bayinu tügel::γool-un γai qabčiqai qayin yabuqudu çinu
- 8: Mongγol-un ejin morin deger-e γarju jüglen yabuqudu çinu jegülün
- 9: Dutaγaju jöbsiyerjü qarin ergijü erked γurban qurbi teben yabutal
- 10: Ĵurban qara turγ-tai dayisun jolγaju Tayičiγud buyu keju tani yadaγu Mongγol
- 11: Buyu keju bolγan yadaγu Oyirad buyu keju olun yadaγu tenglen taniju
- 12: Bolγan mordaju üçibesü inu čisun jegerde qaljin mortu

【三十七】

- 1: Öbči ulayan quyaγ-tu bitegü qara saqal-tai kümün-i saγalturan-i dour-a

- 2: Qoruyı cıçimel čilüge jıyaqan ünejü jıyaγsan jarlıγ-iyar činu
- 3: Jayaγulun tataju surγaγsan jarlıγ-iyar činu suγulan tataju sumun-u onilta
- 4: Qarbuγsan-dur Jarčiγudai Čou-a Mergen noyan-u ür-e bayu tügel::
- 5: Qan ejin-iyen dayan yabuju γayiqamsıγ jarlıγ-i činu sonusun yabuju olan
- 6: Qošiγu medejü aγuljari ügei činu toruqan yabuju qamuγ ulus-un qaqalγ-a
- 7: Medejü qadaγatu üiles-yi činu kečiyen yabuju tayan Mongγol-un-eče delderel ügei
- 8: Olan ulus-un dotur osultan ügei küčün-iyen öggügsen oi totum-ıyan
- 9: Sayin bilig-tü Oyirad-un Qara Kiraγuu Noyan-u ür-e bayu tügel::
- 10: Engdegüiril ügei buyan-ıyar uçıraju erdeni-tü bey-e-yi asaran qadaγalju
- 11: Ene bügüde-yin ejin boluγsan törügisen ür-e ben abulčiγu tegüdegerel
- 12: Ügei qota ba boluγsan Olqunud-un Argıl γalu Bayan Qongkirad-un

【三十八】

- 1: Danai seçen Kereyid-ün Öng qayan Oyirad-un Qutaq-a Čingte ede dörben
- 2: Quda-yin ür-e bayu tügel altatu mönggütü-yi emüsün yabuju
- 3: Araγum dobučuγ-i unun yabuju asaral yeke soyurq-a-tu činu
- 4: Kürtegegsen asuru manglai küčüben öggügsen Bayaγud-un Üli Jamuq-a Jajambu
- 5: Segmbü emerem-ıyer uçıraγsan dörben anda-yin ür-e bayu tügel::
- 6: Ergü üile-yi ejin-eče medejü etegeltü sedkel-ıyen uqaγtan yabuju
- 7: Sečed-ün ayalaqu-yi duradqan yabuju saran mančal-yi qadaγalaγsan sečed-ün
- 8: Eki boluγsan Vačir seçin Oyiγud-un Seremen seçen Tangγud-un Qou-a seçin
- 9: Tatar-un Quγ-a seçin endel ügei belig-tü dörben sečed-ün ür-e bayu tügel::
- 10: Buruγu sedkel-ten-i küčün boluγsan-du burqan tngri-yin ibegel boluγsan boltaral
- 11: Ügei küčün-ü öggügsen Süldesün Čimbai darqan Ikeresün Bulučuγ darqan
- 12: Jürčid-ün Čou-a darqan Jigürin Bulγan darqan ede dörben darqačud-un

【三十九】

- 1: Ür-e bayu tügel::qara čilaγun metü yasutu qara usu metü čisutu qarıl ügei
- 2: Sanaγatu qalturıl ügei joriγ-tu qaratan dayisun-du qataγučın yabuju küčüben
- 3: Öggügsen Sübegedei baγatur Sünid-ün Gölügedei baγatur Čölgedei baγatur
- 4: Mangγud-un Quldari baγatur baras metü jirüketü ede baγatur-un bayu tügel
- 5: Deger-e ejin boγda-du denglei quyaγ keju temčigsen dayisun-i daruγuluγsan
- 6: Öbci quyaγ keju östen dayisun-i sür-yi daruγuluγsan boru čilaγun
- 7: Bey-e-tü
- 8: Bolud temür jirüketü bolbasun ünen-ıyer yabuju boγda ejen-dür küčüben öggügsen
- 9: Ordus-un Šari uran Kitad-un Vang uran Sartaγul-un Kengge uran Tangγud-un
- 10: Balbu uran ülemci usun jüil-tü ede dörben urad-u
- 11: Ür-e bayu tügel::qan ejin-i qari dayisun-du jorin odqui-du qayir yeke
- 12: Obuγan-i qayın yabuqui-du qarangγui jam-yi geten yabuqu-du öndür aγula-yin

【四十】

- 1: Öltü kötel örgün dalai-yin olum jıγaju östen dayisun-du ölbüregsen baras
- 2: Ölüngküdügsen činu-a örüngkedügsen bürgüd metü dobtulγaju ökid köbegüd-i
- 3: Inu olja boluγsan aγula-yin dalai-yin dayidu usun
- 4: Aγula-yin orgıl uγul-i edür endege ügei:söni degüdege ügei:
- 5: Yabuju kücü-ben öggügsen Uriyangqan-u Tamaγ-a γajarči:Sartaγul-un Var γajarči:
- 6: Solungγus-un Belege γajarči:Oyirad-un Duuqu γajarči:ede dörben γajarči-yin

- 7: Ür-e bayu tügel: Borjigin sečen qan-i yisün örlüg-üd-ün aq-a Kii Songquri:
- 8: Orkin yabuju küjige e jibuγur-iyar jabuγurlan yabuju:kün čin-i tegsi bayıγulju
- 9: Qudtuγ-tu qan jayisang ner-e čola-yi bey-e-dür-iyen orusiγuluγsan:uγuli sibaγun
- 10: Ečige-tü.ür modun eke-tü: Oyiγudai Badm tayisi-yin ür-e bayar tügel::
- 11: γai mungqaγ-i jasan yabuju.γal tülegen jakir-un yabuju:qan jayisang-ud-tu
- 12: Küčüben öggügsen:Qaračin tümen-i medegsen γalči Todaqaγ noyan-u ür-e bayar tügel::

【四十一】

- 1: Temegen-ü qorγul-iyar tüke jergelejü:tekigside törü bayıγuluγsan.tensel ügei bilig-tü
- 2: Törügsen tenglig sečen qaγan-a:temdegtey-e yabuju küčü-ben öggügsen:Oyiγurun tümen-i
- 3: Medegsen:Janasari Qudaγar mingγan-i noyan-u bayar tügel::
- 4: Salkin boruγan-du saral yabuqu-du:sanadur yabuju küčüben öggügsen sajaγan moγai-yi
- 5: Ayul ügei yabuju:alqaγsan sandal ügei yabudaltu:sayaγal ügei jirüketü:Mongγoljin
- 6: Tümen-i medegsen:Jügüd-ün Buq-a noyan-u ür-e bayar tügel::
- 7: Sečen qaγan-du küčü-ben öggügsen seced-ün ayuγulqui-yi medegsen:čingkel qurim-i
- 8: Jakiruγsan:čergeri tümen-i medegsen Čibčay noyan-u ür-e bayar tügel:
- 9: Sartayul-un ulus-ača elči iregsen:sečen qaγan luγ-a neyiγi boluγsan:sayidur
- 10: Yabuju küčü-ben öggügsen:Bayarin tümen-i medegsen:Bayan noyan-u ür-e bayar tügel::
- 11: Bayaturqan yabuju küčün öggügsen batuda yabuju üneben abuγsan:baral ügei künesütü
- 12: Martal ügei sanaγatu Bayaγud-un tümen-i medegsen:Düriy-e noyan-u ür-e bayar tügel::

【四十二】

- 1: Söni edür uγtul ügei yabuju:surγal jarlıγ-i sonusun yabuju:Süldetei bayatur
- 2: Ner-e abuγsan:Sünid tümen-i medegsen Sečen Čerbi-yin ür-e bayar tügel::
- 3: Irekü dayisun-du qariγul boluγsan:idekü qurim-un terigün boluγsan:yeke
- 4: Tümen-i medegsen Möngke Aqalaqu-yin ür-e bayar tügel::
- 5: Qota balγasun-i bosqaγsan:γučin Ünügerün terigün boluγsan qojid urid-ese
- 6: Yabuγsan Qongqutan tümen-i medegsen:gegen Aqalaqu-yin ür-e bayar tügel::
- 7: Sečen qaγan-i γayča altan γurγuldai-yi abuγsan.Naran qaγan-i ür-e bayar tügel::
- 8: Oyiγqai ügei bolγulun ulus-i Burad Oyinal Čibdan Qatagin
- 9: Salčiγud ačiyatan ünen urusbar aγulan terigüber oruγsan alay aduγutan
- 10: Altan uçiyatan mönggün bilgür-ten ede ulus-un ür-e bayar tügel::
- 11: Oyiγad Mongγol qoyar tasulduqui-dur:Borjigin-i qaγaju aγula bolγaγsan
- 12: Oyiγad-un Ökidei.Qaračin-i Bulai.Sartayul-un Bayan-dai Kegüd-i-iyen

【四十三】

- 1: I-iyen Bayan Soqur ede dörben kümün-ü ür-e bayar tügel::
- 2: Salbar tuγulqui-dur Dayan qaγan-i Manduqai qatun-i abju γaruγsan Bayarin-u
- 3: Bayan büke.Batu büke.Balad büke.ede dörben darqan-u ür-e bayar tügel::
- 4: Oyiγud jalırqai buruγu sedkel-tü boluγsan-du unuγsan sayin buγurul morin-iyen
- 5: Baγuju öggügsen Qongkirad-yin Bayan Kürisün ür-e bayar tügel::
- 6: Samaγu sedkelten-i küčün boluγsan-du sayin alay-i čike-tü-yi esen kürgegsen
- 7: Ügüsidei Bayasqauli:Yöngsiyebü-yin Toqurqu:Kitad-un Temür tayisi:
- 8: Mongγoljin-i Kelegei qasq-a:Buqasi-yin Ükür Čos Türgen.Qojigir-un Toyimur
- 9: Ede doluγan kümün-i ür-e bayar tügel::
- 10: Deger-e Möngke tngri-yin jıyaγan maγu sedkel-tü-yi muqan öggügsen:Mongγol moqul
- 11: Čoγ törü-yi qadaγalan sakiγsan moqusi ügei joriγ-tu.mondasi ügei

12: Künesütü molur erdeni metü bey-e-dü döcin tümen köke ulus abju dörben

【四十四】

- 1: Tümen Oyirad-tan kürge::douru Etügen eke-yin jiyayaγsan qota balγasun-i bosqan
- 2: Saγuju.qotala bügüde-yi quriyan saγuju:qutung keremi jasaγu:γou-a altatu
- 3: Manglun-yi jaruntui talbiju:altan mönggün erdeni-ber ayaγ-a kijü amtatu
- 4: Idegen-i aman-dur činu bariju.arbai buγudai tariju:asuru masi küčün-iyen
- 5: Öggügsen.Nayan tümen uran ulayan Kitad-un olun abju usun tümen degen kürge:
- 6: Semisiken qota-yi bosqaju:seriser altatu torγ-a nekejü.sayin amtatu idegen
- 7: Tariju salbar arsalan sungqur-i qadaγalaγsan:saqal üsüben kirqaγsan
- 8: Barayun eteged-ün γučin tümen bayan sir-a Sartayul ulus-i abju urtayun
- 9: Ulus-dayan kürge:urququ naran-u ijuγur-tu.ünege morin otoγ-tu:
- 10: Uqaγaγsan čisun idesitü:bulγan keremün debegel-tü:čayan Solungγan
- 11: Ulus abju sorbun-dayan kürge:
- 12: Burqan nom-i delgegsen:buyan öglige tarqaγsan:qatan γajar otoγ-tu

【四十五】

- 1: Qar-a modun qalγatu qandaraγtu qar-a ger-tü:adaγ-un oi tümen ökin-či qar-a
- 2: Töbed abju.naiman tümen Tangγud-dayan kürge:duγuliqu način-u jigür boluγsan:
- 3: Toγuraγu tergen-ü monu-yi qadaγalaγsan:ergekü način-u jigür boluγsan.jirbekü
- 4: Qasaγ-un čou-yi qadaγalaγsan:duγuliqu bürgüid-ün kimüsün boluγsan:dobtulaqu
- 5: Baras-un sidü boluγsan:erekei-degen ömčitü.ebčigün-degen süsütü.aγula
- 6: Metü suutu čayan ger-i činu osultal ügei qadaγalaγsan öbürtel ügei küčüben
- 7: Öggügsen naran-tu edür törügsen Naiman Čayan Ger-i qadaγalaγsan:törü-yin töb
- 8: Tümen-yi aq-a boluγsan:bolud jirüketü bayatur Ordus tümen tügel::
- 9: Öndür sarui örüteken tuluγsan.örgen qongq-a-yi qabtary-a-dayan tuluγsan:
- 10: Kündel γajar-a ayalan yabuqu-du kümültü mölesü kemelen yabuqu-du.qulan görügesün-
- 11: Iyer qosar-a beledjü.quluγur tarbayai-yi julm-a beledjü.aru tegelbür
- 12: Qadaγalaγsan:altan kömürge-yi sakın saγuγsan:silbi-tü Uriyangqan tügel::

【四十六】

- 1: Čabčiqu ildün-ü ir boluγsan čargi duγulγan-u tala boluγsan.begter quyaγ-un
- 2: Öngge boluγsan:berke čereg-ün iregül boluγsan:yeke berei-degen ejilegülün
- 3: Öggügsen:Öndegen Čayan-i beledün tataγsan:öljeyitü naiman
- 4: Otoγ Qaγučin Čaqar tümen tügel::
- 5: Erte ijaγur-ača küčü-ben öggügsen.ene büküi ulus-un körüngge boluγsan.urta
- 6: Udum-a-ača oyidqar ügei küčün öggügsen:ulus Mongγol-un körüngge boluγsan:
- 7: Boruyan edür ese joγsurγsan:bodang edür ese tögüregsən:bulq-a edür ese
- 8: Qojidaγsan:isüg-ün ar taraγ-un körüngge boluγsan:tong yeke Yöngsiyebü
- 9: Tümen tügel::
- 10: Qangγai-yin aru otuγlan saγuju:qaratan Tayičiγud qatar dayisun-dur
- 11: Qalγ-a boluγsan:qalaγun amin-dur tüsiy-e boluγsan:irekü dayisun-dur
- 12: Üjügül γarqu-yin qariγul boluγsan:γurban Qalq-a tümen tügel::

【四十七】

- 1: Altai-yin aru-yin arban qoyar suba-yi qadaγalaγsan:γarudai sibaγun-u jigür boluγsan.
- 2: Qariy-a-tu mörin-i γadasun boluγsan:čubuqu čerig-ün segül boluγsan.čurylaqu
- 3: Dayisun-u bülüg(bülüng?) boluγsan:oruqu-yin olja:γarqu-yin γanjuγ-a-yi

- 4: Qadaɣalaɣsan:aɣula-yin obuɣ-a:dalai-yin kösiy-e boluɣsan:adaɣ-un maɣu arban
  - 5: Qoyar Tümed-ün ür-e bayar tügel::
  - 6: Sigülege-yin sisi.süngkei-yin toruɣ-a:tuɣul-yin sarbalq-a:teden-tü ögtügei::
  - 7: Tegüni qoyin-a küçütü doɣsin ɣasaɣul-tu kiged kürgejü öggügçi tügelçi kesig-
  - 8: Iyen idetügei::
  - 9: Činggis qaɣan-u yeke altan tügel büren-e tegüsbe:
- 【四十八】

1.10 Altan ordu-yin miliyaɣud (【四十八】 1~【五十】 7)

- 1: Deger-e tngri-yin jiyaɣabar törügsen:Temüjin Činggis qaɣan-ača ulamjilan egüddügsen
- 2: Tegüdegerel ügei sanaɣatu:densel ügei niɣuča quriyangɣui metü jarliɣ-tu
- 3: Möngke tngri-yin jiyaɣabar törügsen.Mongɣol ulus-tur kürtegsen.modun aɣaɣan-
- 4: Tu siqaju kigsen:moqulçaɣ sayıqan keblegsen:ordu qarsi-tur-ıyan oruju
- 5: Olan ulus irgen-ıyen quriyaɣu.osultal ügei takil tabıɣ-ıyan güiçisen saɣunam::
- 6: Urduda yabuqu buyan kesig öljei qutuɣ yeke jırɣalang-i:qaɣan qatun qamuɣ ulus-tu
- 7: Egel qutuɣ engkesen jıyaɣan enketügei::
- 8: Sar-tu ordu-tur-ıyan oruju:sıluɣun sedkelten-ıyen quriyaɣu:Sakimuni Burqan-u
- 9: Jarliɣ metü sayıqan üliгер-i egüsken saɣunam:sıljirel ügei buyan kesig yeke
- 10: Jırɣalang-i qaɣan qatun qamuɣ ulus-tu egel qutuɣ engkesen jıyaɣan enketügei::
- 11: Qaɣan kümün-eče eke aq-a boluɣsan:qaraču kümün-eče qoyar nasun aq-a
- 12: Boluɣsan:qačıbči eke kemekü neredükei qamuɣ büküi-ber miliyan saɣunam:

【四十九】

- 1: Ed burqan-ni batu boltuɣai:ejid qad-yi möngke boltuɣai:barıɣsan ordu qarsi čini
- 2: Batu boltuɣai:baɣ-a yeke büküi-ber möngke boltuɣai:örüge qarsi čini batu bolju:
- 3: Örgen yeke ulus irgen činu engke bolju:egüreten yabuɣu öteltele jırɣaqu boltuqai:
- 4: Yeke jırɣalang-i qaɣan qatun qamuɣ-tu jıyaɣan engtügeni::
- 5: Emün-e jüg-eče činu erketü tngri-ner ibegen sakıtuɣai:eriküi yisün küsel tegüs-ıyer
- 6: Bötütügeni egel quduɣ-i qaɣan qatun qamuɣ ulus engsen jırɣan jıyaɣan engketügeni::
- 7: Baraɣun eteged činu badm-a sambau-a baɣsi ibegen sakıtuɣai:
- 8: Baɣsi sabınar yeke ulus ende quratuɣai:ebderkei ügei bayan kesig ende toɣtutuɣai:
- 9: Egel qutuɣ-i qaɣan qatun qamuɣ engsen jırɣan jıyaɣan engtügeni:
- 10: Omar-a jüg-eče činu qongsim bodisug ibegel sakıtuɣai:qoçurlai ügei maɣu
- 11: Jödker arıtuɣai:qotala yeke ulus ende quratuɣai:egel qutuɣ-i qaɣan qatun
- 12: Qamuɣ ulus engkesen jırɣan jıyaɣan engtügeni:

【五十】

- 1: Jigün eteged-eče činu jıyaɣaɣči tngri-ner ibegen sakıtuɣai:jıyaɣatan sayid ende
- 2: Quratuɣai:jergeber yabuqu sayın jırɣalang amıduügeni jödker nuɣud
- 3: Arıtuɣai:egel qutuɣ qaɣan qatun qamuɣ ulus engsen jırɣan jıyaɣan engtügeni:
- 4: Egüreten yabuqu erdemten sayid ende quraɣu ireküi yisün küsel tegüs-ıyer bütüjü:
- 5: Erketü nasun-i batuta egüsgejü:erkin sayın engke jırɣalang-i qaɣan qatun qamuɣ
- 6: Ulus-tu egel qutuɣ engsen jırɣan jıyaɣan engketügeni:
- 7: Altan ordu-yin miliyaɣud tegüsbe:::

【五十一】

1.11 Dörben čaγ-un qorim (【五十一】1~【五十二】7)

- 1: Ariγulju ögkü bui:naγur-un yeke qurim-tu:Ordus tümen nigen mori:nigen jaγun arikei:
- 2: Uriyangqan.Čaqar.adali nigen mori:nigen jaγun arikei:ene γurban tümen-ni γurban
- 3: Mori:γurban arikei:Yöngsiyebü γurban mori:γurban jaγun arikei:Qalq-a γurban mori:
- 4: Furban jaγun arikei:Tümed γurban mori:γurban jaγun arikei:ene γurban tümen arad-yin
- 5: Furban külge jirγan jiyaγaturai:
- 6: Sorubar üdejü kigsen örüge činu sudarasun yeke balγasun metü boltuγai:sün čaγan
- 7: Ordu qarsi dotur-a saγuγsan ejin minu osultal ügei jirγaturai:egel qutuγ-i qaγan
- 8: Qatun qamuγ ulus engsen jirγan jiyaγan engtügei:
- 9: Oγuli-bar oγtalju kigsen örüge činu vačir-tu yeke balγasun metü boltuγai:
- 10: Ordu čaγan ger-ün dotur-a saγuγsan ejin minu osultal ügei jirγaturai:egel qutuγ
- 11: Qaγan qatun qamuγ ulus engsen jirγan jiyaγan engketügei:
- 12: Torγan-iyar esgejü kigsen örüge činu aldarasi ügei yeke batu boltuγai arban sayin

【五十二】

- 1: Törü-yin ejin qaγan qatun qamuγ::+:::…²
- 2: Esgei-ber esgejü kigsen örüge činu ebderesi ügei batu boltuγai:erkin sayin törü-
- 3: Yin qaγan qatun qamuγ ulus engkesen jirγan jiyaγan engketügei:
- 4: Arban tabun-u altan tulγ-a miliyaqu nige qoni.sirüge-yin qurim-du oruqu alba
- 5: Nigen arja.tabin kem sarqud.nigen qoni:
- 6: Tasman-du oruqu alba nigen arja.nigen qoni.sarqud arban tabun kem:
- 7: Dörben čaγ-un qurim tegüsbe:

1.12 Yeke alba (【五十二】8~【五十三】5)

- 8: Qurjan-u amta meküš bolbasu nigen mori.nigen kem dutabal dörben mori.oru ügei dutabasu
- 9: Naiman mori.qoni esegei.čaγan bös jirge-yin dutabasu qauli anu arja luγ-a bui:
- 10: Ariki nigen dasu dutabasu nigen mori.nigen kem dutabasu dörben mori.oru ügei
- 11: Dutabasu naiman mori.ayiraγ dutabasu qauli anu arikin luγ-a adali:amusu
- 12: Dutabasu dörben mori.eriyedesün-ü üker dutabasu naiman mori.ejin-ü kereg-dür

【五十三】

- 1: Üker jalman-i isün čaγan qoni Qourčın-du γuy-a alba nige mori
- 2: Nige jaγun ariki qaγan jinung γurban arja qad qoyar arja tayijinar
- 3: Ničeged arja tayiši aqalaqu ničeged tümen noyun nigen ariki
- 4: Eden-i būridgejü jinung jimui aqalaqu qaγan amui mingγan tabun jaγun
- 5: Imü bui::: Yeke alba tegüsbe:

1.13 Ejen-ü kereg-ün qauli (【五十三】6~【五十四】)

- 6: Erte morin jil-eče yinaγsi tungγan ögkü yosutai alba ene bui:baγ-a
- 7: Ordu-yin čaγan sürüg-tü oruqu alba.dörben kem.ayiraγ.arban kem.
- 8: Ariki:qoyar araja.judtai singgegekü ariki arja.qoyar üker-ün
- 9: Örugelen qataγsan miq-a.amusun budaγ-a nige suulγ-a.šir-a tosu nige küjige.
- 10: Naγur-un yeke qurim-tu oruqu alba.nige qoni.nige araja.tabin kem sarqud

²これは、おそらく ulus engsen jirγan jiyaγan engketügei という1句のくりかえしを意味するものであろう。

- 11: Ordu tungγaγaqu-yin alba-yin yabuγsan kümün-i qauli qoyar mori-bar toruγ-a:
- 12: Manglai.tayisi darqad-un ese oruγsan kümün mön ejin-ü kereg-tür daγudaju
【五十四】
- 1: Ese iregsen kümün-i arban mori-bar:
- 2: Ejen-ü kereg-ün qauli tegüsbe.

1.14 Altan Bičig-i sinedken tungγan bičigsen tuqai (【五十四】 3~4)

- 3: Dayičing ulus-un Engke Amuγulang-un jiran nigedüger on-u namur-un terigün sar-a
- 4: Činggis boγda-yin Altan Bičig-i sinedken tungγaγaba:

2 ウランバートル本「金書」

2.1 Boγda Činggis-un öčig orusiba. (【一】 1~【七】 1)

【一】

- 1: Boγda Činggis-un öčig orusiba.
- 2: Deger-e tngri-yin jayaγabar törügßen.tenggerlig yeke ner-e čola-yi bey-e-dür-iyen
- 3: Orusiγuluγsan.delekei ulus-un törü-yi abuγsan.tenggerlig törügßen
- 4: Činggis qaγan.
- 5: Suutu tngri-yin ijaγur-tu suu jali yeketü.surγaγuli ügei biligtü.
- 6: Selbil ügei jaγaytu.suutu törügßen Činggis qaγan.
- 7: Temüjin bayatur neretü.dörben erdeni-yin qatun-tu.dörben küder
- 8: Degüü-tü.dörben külüg-ün köbegün-tü.delekei ulus-un ejen boluγsan
- 9: Činggis qaγan.
- 10: Odutan tngri-yin jayaγabar egüdügßen.Onun mören-ü Deligün
- 11: Bolduγ deger-e törügßen.Öng qaγan-u törü-yi abuγsan.
- 12: Olan Kereyid-i ejelen medegßen.Ordus tümen-iyen töblen

【二】

- 1: Saγuγsan.olan ulus-un ejen boluγsan Činggis qaγan.
- 2: Bütükü-yin urida učiraγsan.Bürtemüljin yeke sečen qatun-tu.
- 3: Boγda ejen-ü čola-tu.Borjigin altan uruγ-tu.Buγurji Muquli
- 4: Nökür-tü.bügüde delekei-yin ejen boluγsan Činggis qaγan.
- 5: Qubilγad-iyar učiraγsan Qulan qatun-tu.quγur čuγur kög
- 6: Daγutu.quraγdan daγaγsan yisün örlüg-ün nöbür-tü.qotala
- 7: Bügüde-yin ejen boluγsan Činggis qaγan.
- 8: Kerülün mören-ü Ködege Arulan-a qaγan saγuγsan.gem sem ügei yeke
- 9: Ner-e čola-yi bey-e-degen orusiγuluγsan.kelekü bügüde-yi quriyaγsan.
- 10: Gegen biligtü törügßen Činggis qaγan.
- 11: Naran saran-u keleber törügßen.Naiman Dayan qaγan-u törü-yi abuγsan.
- 12: Narmai yeke ulus-un törü-yi abuγsan.nasu büri öljejitü törügßen

【三】

- 1: Činggis qaγan.
- 2: Tüg tümen-iyen terigülen yabuju.Tuγula mören-ü γurban

- 3: Ului-du debsikü.saylayar modun-u ijaar-a tuy büriy-e-ben bosqan
- 4: Sayuju.tuyçi bolyan Jalayir-un Fou-a Muquli-dayan bariyuluysan
- 5: Činggis qayan.
- 6: Quu-a Dobun-i daban yabuju.yurban berke Tayijiyud-i činu yulir bolaju.
- 7: Altan uruy-tur-ıyan qarsi ügei yeke ner-e čola-yi bey-e-dür-ıyen
- 8: Orusiyluyisan Činggis qayan.
- 9: Qangyai qan-i arulan yabuju.qas buu tamar-a-yi činu yanjuıalan(qančuyılan) yabuju.
- 10: Qamuy ulus-ıyan terigülen yabuju.qatan čirig-i bisilıyan yabuju.qari
- 11: Dayisun-i činu alan talan yabuju.aldarsiqu yeke ner-e čola-yi bey-e-dür-ıyen
- 12: Orusiyluyisan Činggis qayan.

【四】

- 1: Altai qan-i arulan yabuju.albatu ulus-ıyan terigülen yabuju.
- 2: Atayatan dayisun-i činu alan talan yabuju.aldarsiqu yeke ner-e
- 3: Čola-yi bey-e-dür-ıyen orusiyluyisan Činggis qayan.
- 4: Jelemen qan-i arulan yabuju.jayar taki-yi činu saraıul-un yabuju.
- 5: Jang marutu dayisun-i činu erke-dür-ıyen oruyulju.jasaı
- 6: Jarliı-ıyan delgen yabuju.jayaıatu törügßen Činggis qayan.
- 7: Tobqan qan-i arulan yabuju.dobučuy tarıun-i unun yabuju.
- 8: Tomuyatu načın-ıyan talbin yabuju.toy moy dayisun-i toyin-dur-ıyan
- 9: Oruyulju.tuy büriy-e čirig-tü törügßen Činggis qayan.
- 10: Sayari Tarbayatai činu aıalan yabuju.Sartaıul-un Jaliljin Sültan qayan-u
- 11: Törü-yi abuısan.salbartu šungqur-i činu talbin.sanaısan görügesün-i
- 12: Bariıulun salıaju.köbegüd-tür-ıyen eıelegülügßen Činggis qayan.

【五】

- 1: Singqulan qan-i arulan yabuju.sirbegeltü ulus-i toyin-dur-ıyan
- 2: Oruyulun.sil sayitu aıta-yi unun yabuju.Simeskel-eče terigülen
- 3: Alban-ıyan abuısan Činggis qayan.
- 4: Ölge aıar aıalan yabuju.öljiyed dayisun-i erke-dür-ıyen oruyulju.
- 5: Ögelen yeke jarun-du.öljei-tü törügßen Činggis qayan.
- 6: Munan qayan-i arulan yabuju.
- 7: Tangıud ulus-i toyin-dur-ıyan oruyulju.Sidurıy qayan-i silege
- 8: Farıaju.Gürbeljin you-a-yi bey-e-dür-ıyen orusiyluyisan eıen qatun.
- 9: Urıquı naran-ača singgekü naran kürtel-e ulus-un törü-yi abuısan.
- 10: Umda darasun-i umdalan sayıısan.usul irgen-i eıelen
- 11: Törügßen.uyidqar ügei yeke ner-e čola-yi bey-e-dür-ıyen
- 12: Orusiyluyisan eıen qatun.

【六】

- 1: Ene edür örgen yeke öčig-i činu öčijü.ödge singge-ber
- 2: Beledün takıqu-yin siltayan anu. ....ner-e ayıladqaqu.
- 3: Qan aıula ači ür-e-ben örüsiyen qayırlan soyurqabası boyda törügßen
- 4: Činggis qayan-u Bourjigin aıul ači ür-e-yin činu buyan kesig-i
- 5: Nemen ög.altan oıısur-i činu ıurmusun bolıan.aldar ner-e-yi
- 6: Öndür bolıan.atayatan dayisun-i ügei bolıan.aliba küsel-i
- 7: Qangıanam.

- 8: Dayan Mongγol-i činu olan bile keji darqatu mounoqai-yi činu
- 9: .....olan Mongγol-i olan bile keji.ömcitü mayu
- 10: Noqai-yi činu ami qaγan urtu bolγamu keji.edlel mal-i olan
- 11: Bolγamu keji.ači ür-e-yi delgeregülümü keji.šajin-i činu manduγulumu.
- 12: Sang örüg-i činu örgüjigülümü.egel yeke jarliγ.gegen yeke

【七】

- 1: Surγal-i ene edür-eče qoyisi medetügei.

【八】は空白である。

2.2 Folumta-yin öčig (?) (【九】 1~【十一】 7)

【九】

- 1: Deger-e sümber aγula-yin dobbu бүкүй-еңе.сүн yeke dalai-yin čalčiyun
- 2: Čaγ бүкүй-еңе.tenggeliγ qad noyad-un köüken бүкүй-еңе.delekei
- 3: Yirtinčü-yin jegüdkü tere čaγ-ača delgerenggüi egüdügseñ sirakiyam-a
- 4: Bolad ečige-tü čul čilaγun eke-tü siralγanan čaγan öbesün amitu
- 5: Sira terigüü-tü čaγan qonin takilγatu örgen yeke γulumtan-du
- 6: Itügen naman-čilaγu ökü tosu talbin saγunam.örüsiyen soyurqabasu
- 7: Öteletele yabuqu nasu egürte yeke jirγalang-un dumda vang qatun qan
- 8: Tayiji-nar qamuγ yeke ulus-iyan egel jirγan jayaγan atuγai.
- 9: Deger-e yer-e yisün tngri-yin jayaγaγsan.jaski ejen čakiγsan
- 10: Qatun üliyegeñ.yirtinčü-yin qamuγ amitan sadun boluγsan qatun
- 11: Temür ečige-tü qayir čilaγun eke-tü qayilasu modun olan
- 12: Amitu γayiqamsiγ gegen genel-tü torγan qalayıqan eke-da tosu ökü

【十】

- 1: Dusuyan saγunam.duturqay-a örüsiyen örüsiyebesü toγ-a tüsig
- 2: Ügei küsel jirγalang-i engke esen atuγai::deger-e burqan tngri-yin
- 3: Jayaγaγsan bügüd qamuγ amitan-u sitügen boluγsan čing temür ečige-tü
- 4: Činggis čilaγun eke-tü čindamuni olan amitu čimeγ-tü .....qan
- 5: Qayirqan eke-de qara ariki qalim ökü talbin saγunam.qayirlaγu nemüsen
- 6: Sonirqan γayıqau metü yeke jirγalang engke esen atuγai.Etügen...ayın
- 7: Čaγ-ača öndür yeke aγulan-i dobu бүкүй-еңе örgen yeke dalai-yin
- 8: Čalčiyān čaγ бүкүй-еңе örlig sayid-un köüken бүкүй-еңе egüdügseñ
- 9: Čui bolud temür ečige-tü čilaγun kiged eldeb jüil erdeni eke-tü
- 10: Čigürsün jögülen modun olan amitu čigürtel ügei olan jüil idisitü
- 11: Usaqal γalayıqan eke-de aγurag undai-i dusayan saγunam.örüsiyen
- 12: .....dan buu učiratuγai.qudug usun-du

【十一】

- 1: Büü unatuγai.qulaγai degeremtü büü učirtuγai.er-e unaγan bolγad
- 2: Tümen aγtai terigü boltuγai.türügü-tü tulaqui-tu olja-tu
- 3: Kürgetügei.ökin unaγan-i bolγuna mingγan čaγaγčud-i čini eke
- 4: Boltuγai.unuγči ejen-ü amin nasu-i urtu bolji aratan mal-i
- 5: Arbisqu boltuγai::
- 6: Sadu sakituγai.edkü ibegetügei.qan tngri-ner mini qayirlatuγai.

- 7: Erketü ejen mini örüsiyetügei.

2.3 Sačuli-yin nige jüil (?) (【十一】8~【十九】3)

- 8: Tngri ejen-i sitümüi.burqan nom-i sitümüi.ulus(luus?)-un qad-i sitümüi.
 9: Qorin sayi törügßen qungγur sir-a uγuraγ-i čini sačunam.amatui ese
 10: Amsaγsan alaγ unaγan-i amsaγsan qaldui ese amsaγsan.keger
 11: unaγan-i amsaγsan.saγaba keγü künüg kürjü sarbayiba keγü arban
 12: Quruγun-u üjügür kürjü.aman-daγan amsal ügei.alγan-daγan

【十二】

- 1: Dusaγal ügei.uma delgerejü unaγan γarju.uγuraγ delgerejü sün
 2: Γarba keγü tngri-de sačunam.erketü tngri-ner örüsiyen amsaγad.
 3: Eriküi yisün küsel-i tegüs-iyer soyurqaγu eyeresün egejü bayarsun bayasu.
 4: Egel jarliγ-gi-iyen engke esen-iyen jirγan jayaγan ögtügei::
 5: Elge-gi medegßen erketü miliyan tngri-de yisü yisü sačunam.egülen-ü
 6: Čilegüber naran urγuγu.Etügen eke-yin čilegüber čečeg delgerejü.öčigßen
 7: Öčig delgerejü irtü küü törüjü.čöküi baruγu.čörbegüriyin torinaγu
 8: Öng yeke sačuli tngri-de sačunam.arban sar-a törügßen.anggir sir-a
 9: Uγuraγ-gi-yin degeji.qorin sar-a törügßen qungγur sir-a uγuraγ(uγraγ)-
 10: Gi-yin degeji.amatui ese amsaγsan.alaγ unaγan-i amsaγsan .keledüin
 11: Ese amsaγsan keger unaγan-u amsaγsan saγaba keγü kürbečü(borbaču) sarbai ba keγü
 12: Arban quruγun-u üjügür kürčü.kögsin keü-i öresiyen degeji.jalaγu keü-i

【十三】

- 1: Süng-i degeji.aman-dur amsal ügei.alγan-dur dusaγal ügei sačunam.
 2: Erketü tngri-ner örüsiyen amsaγad eriküi yisün küsel-i tegüsiyer soyurqaγu.
 3: Eyerisün egejü.bayarsun bayasju.egel jarliγ-iyen engke esen-iyen
 4: Jirγan jayaγan ögtügei::
 5: Qamuγ-i medegßen qan möngke tngri-de yisü yisü sačunam.egülen-ü
 6: Čilegüber naran γarju Etügen eke-yin čilegüber čečeg delgerejü.öčigßen
 7: Öčig delgerejü.minu keü törüjü.čöküi baruγu.čörbegür-i
 8: Torγalju öng yeke sačuli tngri-de sačunam.arban sar-a törügßen.
 9: Anggir sir-a uuraγ kiyan degeji.qorin sar-a törügßen qungγur
 10: Sir-a uuraγ kiyan degeji.amaduyin ese amsaγsan alaγ unaγan-u
 11: Amsaγsan.qalduyin ese amsaγsan.keger unaγan-u amsaγsan.
 12: Kögsin keü-i öresiyen degeji.jalaγu keü-i süng-i degeji.

【十四】

- 1: Ene sačuli erketü tngri-ner örüsiyen amsaγad eriküi yisün küsel-i
 2: Tegüsiyer soyurqaγu.eyeresün egejü.bayarasun bayasju egel jarliγ-
 3: Iyan engke esen-iyen jirγan(jiqan) jayaγan ögtügei:
 4: Yeke suudada qoyar yisü sačunam.erisün egejü.bayarasun bayasju.egel jarliγ-iyen
 5: Ögtügei.
 6: Alaman naran-a qoyar yisü sačunam.eyerisün egejü.bayarasun bayasju.egel
 7: Jarliγ-iyen ögtügei.
 8: Altan saran-a qoyar yisü sačunam.eyerisün inü.bayarasun bayasju.egel

- 9: Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 10: Dörben tasabda dörben yisü sačunam.eyerisün inü.bayarasun bayasju
- 11: Egel Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 12: Egüsel tngri-de qoyar yisü sačunam.eyerisün ejü.bayarasun bayasju.

【十五】

- 1: Egel Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 2: Egüdügßen Jayaγači tngri-de qoyar yisü sačunam.eyerisün ejü.bayarasun
- 3: Bayasju egel Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 4: Dörben job kis-un tngri-de dörben yisü sačunam.eyerisün ejü.bayarasun
- 5: Bayasju.egel Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 6: Naiman kiγar-un tngri-de naiman yisü sačunam.eyerisün ejü.bayarasun
- 7: Bayasju.egel Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 8: Bayatur tngri-de qoyar yisü sačunam.jol tngri-de qoyar yisü sačunam.jel
- 9: Tngri-de qoyar yisü sačunam ×³.qayān tngri-de qoyar yisü sačunam ×.degü
- 10: Tngri-de qoyar yisü sačunam ×.arači tngri-de qoyar yisü sačunam ×.
- 11: Ündesün ayitaγud-da qoyar yisü sačunam ×.baraγun eteged ibegegči
- 12: Qab tada qoyar yisü sačunam ×.küliger tngri-de qoyar yisü sačunam.

【十六】

- 1: Öggügči tngri-de qoyar yisü sačunam ×.qan dalai qatun-a qoyar
- 2: Yisü sačunam.qan morin saγurin γaγar-a döğüreg yisü sačunam.
- 3: Eyerisün egejü.bayarasun bayasju.egel Jarliγ-ıyan ögtügei.Burqan
- 4: Galdun-a döğüreg yisü sačunam ×.Kerün-e mören-e döğüreg yisü
- 5: Sačunam ×.Tuγula mören-e döğüreg yisü sačunam ×.Onun mören-dü
- 6: Döğüreg yisü sačunam ×.modun-u qan sala modun-a qoyar yisü sačunam ×.
- 7: Quu Dobun-a döğüreg yisü sačunam ×.qusambaraγud-da döğüreg yisü
- 8: Sačunam.eyerisün ejü.bayarasun bayasju.egel Jarliγ-ıyan ögtügei.
- 9: Eke duγurulčın a ergin sačuqu.ber-i tegüsbe.ejen-dü sačuqu bui:
- 10: Tngri-yin Jayaγabar törügßen tenggilig yeke qan čolai-yi beyen-dür-ıyen
- 11: Orusiγuluγsan.delekei yeke ulus-un törüi-yi abuγsan tengkelig törügßen
- 12: Činggis qayān-a yisü yisü sačunam.egülen-ü čilegüber naran urγuγad.Etügen

【十七】

- 1: Eke-yin čilegüber čečeg delgerejü.öčigßen öčig delgerejü.irü keü
- 2: Doruγu.čöktüten baruγu.čörbegür-ıyen torqaju.öng yeke
- 3: Yeke sačuli tngri-de sačunam.arban sara törügßen anggir sira
- 4: Uγuraγ kiyan degeji.qorin sar-a törügßen qungγur sira uγuraγ kiyan
- 5: Degeji.amadui ese amsaγsan alaγ unaγan-i amsaγsan.keledüi ese
- 6: Amsaγsan.keger unaγan-i amsaγsan.saγaba keju künüγ kürbeču.
- 7: Sarbai ba keju arban quruγun-u üjegür kürču.kögsin keü-i
- 8: Örüsiyen degeji.jalaγu keü-i julang kiyan degeji.umaı delgerejü
- 9: Unaγan γarju.uγuraγ delgerejü sün γarbasu.ene sačuli
- 10: Erketü tngri-ner ejen qatun-du sačunam.erketü törügßen ejen
- 11: Qatun örüsiyen amsaγad.eriküi yisün küsel-i tegüsiyer soyurqaju.

³×マークは、eyerisün egejü.bayarasun bayasju.egel Jarliγ-ıyan ögtügei.のくりかえしを意味するものであろう。

12: Eyerisün ejü bayarasun bayasju.egel jarliγ-ıyan engke esen-ıyen

【十八】

- 1: Jirγan jayaγan atuγai.
- 2: Möngke tngri-yin jayaγabar egüdcü Mongγol ulus-degen sülde boluγsan.
- 3: Qan tngri-yin jayaγabar egüdcü qamuγ ulus-degen sülde boluγsan.
- 4: Qan ejen-i qariy-a yeketü qar-a sülde yisü sačunam.egeresün
- 5: Ejü bayarasun bayasju egel jarliγ-gi ögtügei.Öndügen Čaγan-a yisü
- 6: Sačunam.
- 7: Möngke tngri törül-tü mörisün gegen jireketü.qan tngri törül-tü
- 8: Qarisun gegen jirüketü.burqan süm-e-yin öngge boluγsan.bodisung
- 9: Törülten qan qatun kedün kerüd yaru bügüdeger Altan γadasu batu
- 10: Talaγu tatasu tasurasi ügei ügei.metesü quγurasi ügei bile.öndür
- 11: Aγula-yi tulaγ-a boluγsan.örge dalai-yin börkübči boluγsan.Etügen
- 12: Eke-yin darulγ-a boluγsan küjei qadači kögüjei sergebesü yeke

【十九】

- 1: Todum bile či.ıytaduvan bolusa.ıγad(nuγad) qalaγuγsan(qaγad-ača) olan bolγaγči.
- 2: Čaγduvan bolusa čakira qoγuγčud-ača olan bolγaγči.erki tegüm-tü
- 3: Büü ıγatuγai.

【二十】は空白である。

2.4 Qutuγtu yeke qurim-un tügel (【二十一】 1~【三十四】 11)

【二十一】

- 1: Va ud
- 2: …ejen qubilγan sečen qaγan-i čakiγsan bodisug-un qubilγan Čanbui qatun-i
- 3: Üliyeγsen misiye bolud temür ečige-tü mel
- 4: Eldeb jüil čilaγun eke-tü mindasun jögülen modun olan amitu mingγan qalab-tur
- 5: Gerel boluγsan al γalayıqan eke-de araγa
- 6: Sitam dusaqan saγunam amuγulang yeke jirγalang-gi engke esen atuγai.ıγuray ötegičini
- 7: Farqaju umda darasun-i dusaγan
- 8: Saγunam:uruγsita örüsiyen amsan soyurqabası örgüjiki yeke törüi-gi …qatun
- 9: Qamuγ yeke ulus engke esen atuγai:
- 10: Čambudab-un degedü ejen qatun-i

【二十二】

- 1: Ödege tabıγgi ürgün güiçiγejü.egürde yabuγu küčen öggügsen.tügel-ün terigü.
- 2: Tümen-i aqa-a boluγsan boydai yeke manglai tügel.
- 3: Quγur čargi-i ködelgüjü qotala yeke kög daγu-gi daγurisqaγči arban qoyar
- 4: Tabud tügel:altan qongqai-i qada-
- 5: Qalaγsan arban sarqud-tu-i kürtegdejü asaru masi küčen egügsen qongqacı
- 6: Tügel:qoran metü sarqud-i sögüd-.
- 7: Dün qoriyaγu quu alta mönggün ayaγ-a-gi qadaγalaγsan qaruu mangnai tügel:
- 8: Suu-tu boyda naγaju-tu.Sutai qatun eke-tü.Yabaγan Mergen ečige-tü.
- 9: Yaγaral ügei yabudal-tu.yadası ügei künesü-tü.narmai tayılγ-a
- 10: Boluγsan.dörben erke čud-i medegsen.Törül či tayisiyin ür-e tügel:

- 11: Naran-u ildü boluγsan-du naiman sirγ-a aγti-gi degerem-e abuγsan-du.
- 12: Buyan ejen boyda beyeberen darunqadun nigen toju darki qunγur-ıyan unuju

【二十三】

- 1: Dabtamal bolud-ıyan bögtorejü Köke Naγurin dargil deger-e nököd tus boluγsan-du
- 2: Narmai-yin ejen-ü tulada aqui köbegün Buγurji amaq-a saγulγaban γajar-tu
- 3: Buγuju naiman sirγ-a aγtai-gi
- 4: Jigildüjü döğüreküi(tejigüreküi) küriyen dotura-aça temür čidertei dökülgen γarγaju
- 5: Türiüdkül ügei abun ireküdegen bodisug neretü ordu-daγan buγuju bor
- 6: Darasun-ıyar undalan saγuju Aγui köbegün Buγurjigi tende darqaju nasu büri
- 7: Kücün egügsen čing jorig-tu ünen sedkil-tü Arlad-yin Buγurji-yin
- 8: Ür-e tügel:türgen tüimer metü dayisun-i türeyidkel ügei darugči
- 9: Tuγ süldei-gi tebirüγsen tegüdegerel ügei sanaγatu dorayin qal ügei yabudal-tu
- 10: Qurim edür-e qusum tengkelig bariju
- 11: Möri-yin.....dür mösün bolud bariju ayulγaγsan Mongγol-un muqur Tayijiγud-i
- 12: Daruju badar-ıyar es-e töğürigülügsen bui boγulγ-a edür bosquγsan Ĵalayir-dai Muqulayin

【二十四】

- 1: Ür-e tügel:bosqul ügei čing jorig-tu bodulal ügei mergen sanaγatu.
- 2: Burayulal ügei jödkün yabuju boljaγsan jarliγ-ıyar
- 3: Baγuju buγulγ-a sumun-dur unaju bosuγad bayiju qataγuĵin qadquldurγan
- 4: Üğüsıdei bigi Surqudui köbegün Boruquliyin ür-e tügel.
- 5: Dalai metü yeke sarqud-i qadaγalaĵu daγar metü yeke ödgüi-gi
- 6: Ĵasaĵu sorbi qutuγ-a qadaγulaγsan sibir Jarliγ-gi sonuju
- 7: Simdan yabuju kücün egügsen tamaγ-a öčig-gi endel ügei kiligči Tatarayin
- 8: Siki Qutuγ giyin tügel:ulus-un urida tursiγul
- 9: Boluγsan.oduqui görgüģün-dü otuγ-a boluγsan ulus irgen-i sarnıgsan
- 10: Učir-tu unuqu ügei-tü-i morin-ıyan unuγulju
- 11: Uγu ügei-tü-yi undan taraγ-ıyar undalaĵu ulus-un eke Börtebeĵin sečen
- 12: Qatun-i ačaraγsan uqai dal ügei oyir-tu uyidul ügei sanaγatu

【二十五】

- 1: Uriyang Qan-i Ariyaγud-dai darqan-i köbegün Čelemi-yin ür-e tügel qari
- 2: Dayisun luγ-a qadqul yabuqu-du erimeg čaγaγčın-i unuju endeγsen-dü
- 3: Erdeni-tü altan bey-e-gi ĵobaγsan-du endegürel ügei yabuju küčen
- 4: Egügsen al kiri(kiĵi)-i aru-degen
- 5: Talbiju.altan quri öber-degen tebiriγsen alγasal ügei sanagči Besüdei
- 6: Ĵebi-yin ür-e tügel:.....tur
- 7: Kücün boluγsan-du ulus-un ejen boyda-gi oniγun ĵabaqu-du učıraĵu tus
- 8: Boluγsan-du mungqar
- 9: Buruγu sedkil-ten-i qulıyan-i kücün boluγsan-du burqan tngri-yin ibegel-
- 10: İyer boyda ejen-gi soyarqal-ıyar butaral ügei
- 11: Yabuju kücün egügsen Süldüs-ün Čambai darqan İkeresi-yin Bulačuγ
- 12: Darqan Ĵürĵidin Čob darqan Ĵögürıd-yin Bolqad

【二十六】

- 1: Darqan kücün egügsen ede dörben darqad-un ür-e tügel:irekü üilei-gi
- 2: Ejen-eče medejü itegel-tü sedkil-ıyen

- 3: Uqaytan yabuju seced-ün ayalqu duradqan yabuju saral manjili
- 4: Qadaɣalaɣsan seced-ün eki boluɣsan Uju sečen Oyıɣud-yin
- 5: Sermen sečen Tangɣud-yin Quu sečen Tatar-yin Ququ sečen endel ügei
- 6: Kücün öggügsen ede dörben seced-yin ür-e tügel:
- 7: Qar-a čilaɣun metü yasutu qar-a usun metü čisu-tu qarıl ügei sanaɣatu
- 8: Qalturıl ügei jorig-tu qaritan dayisun tokiyabası qataɣujın
- 9: Yabuju kücün öggügsen Sibegüdeı baɣatur Sünid-gin Gilüı baɣatur
- 10: Čölgüdeı baɣatur Mangɣudın Quyladar baɣatur Bars jorigtu ede dörben
- 11: Baɣatur-yin ür-e tügel:deger-e ejen boɣda-du degelei quyaɣ kijü temečeɣsen
- 12: Dayisun-i doruyituɣuluɣsan öbji quyaɣ kijü östen dayisun doruyituɣuluɣsan

【二十七】

- 1: Boru čilaɣun metü bey-e-tü bolbasun ünen-ıyer boɣda ejen-dü kücen öggügsen
- 2: Ordus-yin Siri uran Kitad-yin Vang uran Sartayul-yin Kengkü uran Tangɣud-yin
- 3: Balbu uran endel ügei kücen öggügsen dörben urad-diyn ür-e tügel:
- 4: Qan ejen qari dayisun-du odqui-dur qayir yeke obuɣu qayın yabuju
- 5: Qarqui yeke tergegür jami qatan yabuju öndür aɣulayın öletü kötel jaɣaju
- 6: Örgen dalai olum jaɣaju östen dayisun üjebesü ölüngke dügsen bürgüd
- 7: Metü dobtuluɣsan ökid köbegüd-i olja bolɣaɣsan aɣulayın orgıl usu dalai
- 8: Talatu dayıdu (daytu usu) edür endegürel ügei söni tataral ügei yabuju kücen öggügsen
- 9: Sartayul-yin Var ɣajarči Solungɣus-yin Belge ɣajarči Oyirad-yin Duqu
- 10: ɣajarči Uriyangqan-i Taq-a ɣajarči endel ügei kücün egügsen ede
- 11: Dörben ɣajarči-yin ür-e tügel:
- 12: Güin songqur-i orkin yabuju gücigin-i jobuɣur-ıyan jobuɣurlan yabuju.

【二十八】

- 1: Ong čen-i daɣsında bariɣulju qutuɣ-tu qan Jayisang yeke ner-e čolai-gi
- 2: Beyen-düriyen orusıɣuluɣsan uɣuli sibaɣun ečige-tü ur modun eke-tü
- 3: Oyıɣud-un Badang tayisiın ür-e tügel:ɣanı mongqaɣ-i jasan yabuju
- 4: ɢal tüliyege jakirun yabuju qan jayisang-ud-tur kücen egügsen
- 5: Qaračın tümen-i medegsen ɣal čı Todqar noyan-i ür-e tügel:temegen-i
- 6: Qorɣul-ıyar teke čeriglejü teɣsi-de törüi-gi bayıɣuluɣsan tengkeleg sečen
- 7: Qaɣan kücün öggügsen Oyıɣur-Čin tümen-i medegsen Inasiri Qudaqar mingɣan-i
- 8: Noyan-i ür-e tügel:salkın boruɣan-du sandal yabuju sayıdur yabuju
- 9: Kücen egügsen sačaɣun maɣui ayul ügei yabuju alaɣsan saɣaral ügei
- 10: Yabudal-tu sandal ügei jorig-tu.Mongɣol-jin tümen-i medegsen .....yin
- 11: Buq-a noyan-i ür-e tügel:sečen qaɣan-dur kücen egügsen seced-ün ayalɣu
- 12: Medegsen čegel qurimi jakirugsan čerig tümen-i medegsen Čibčaɣ noyan-i

【二十九】

- 1: Ür-e tügel:Sartayul ulus-ača elči iregsen sayın sečen qaɣan-luɣ-a neyiı
- 2: Boluɣsan Barın tümen-i medegsen Bayan noyan-i ür-e tügel:baɣatur yabuju
- 3: Kücün öggügsen batuda yabuju uqaban abtaɣsan baral ügei künesütü martal
- 4: Ügei sanaɣatu Barɣud tümen-i medegsen Düriyen noyan-i ür-e tügel:
- 5: Söni edür uyıdul ügei yabuju surɣal jarlig-gi sonusun yabuju Süldüdeı
- 6: Baɣatur čol-a abuɣsan Sünid tümen-i medegsen Sečen Čerbiyn ür-e tügel:
- 7: Qojın yabuju kücen öggügsen qojid urid ese yabuɣsan gegen aɣaluqui-yin

- 8: Ür-e tügel irekü dayisun-du qariyul boluysan idekü qurim-yin teregü bolugsan
- 9: Eke tümen-i medegsen Möngke aqaluqui ür-e tügel.seçen qayan-i yaγça
- 10: Altan γuryuldai-gi abuysan Narayin qayan ür-e tügel:ür-e(uuy-a)-i ügei
- 11: Bolγun-a ulus-i Buriyad Oyiγud Čibtan Qatagin Tayijiud oyun orui-bar
- 12: Orusjin alag aduryu-tu altan tulγ-a-tu bulaγan turγyatu qaliγun

【三十】

- 1: Degebürtü naγar čaγar nutuγ-tu bölüg čölüg ede ulus-yin ür-e tügel:
- 2: Oyirad Mongγol qoyar-i tasural-dui Bürjigin-i qaju aγul-a bolγaγsan
- 3: Oyirad-yin Ökidei Qaračin-i Bulai Sartayul-yin Bayan-dai Kegüdei-yin Bayan
- 4: Soqur küçen öggügsen ede dörben kümün-ü ür-e tügel:Manduqai
- 5: Qatun-i Dayin-ača abči γaruγsan Bayarin-i Bayamun böke Batu Bolad
- 6: Böke küçen egügsen ede qoyar böke-yin ür-e tügel:yeke abayayidu
- 7: Unuγsan sayin buγurul morin-ıyan baγuγu egügsen Qongkirad-yin
- 8: Kürisün darqan-i ür-e tügel:samaγu sedkil-ten-i qoliγan-i
- 9: Küçün boluysan-du Sayin Alag-gi ečige-tü-i esen-ıyer kürigegsen
- 10: Ügüü-sin-i Baγsu Jauli Tangγud-yin Temür tayisi Buqasyin Engkür Čuyin
- 11: Türgen Jong Sebün-i Toqurqu Qojigiryn Toyimur-a Mongγol-jin-i.
- 12: Kelegei Qas-yin küçen egügsen ede doluγan kümün-i ür-e tügel.möngke

【三十一】

- 1: Tngri-yin jayaγabar maγui sedkil-tü dayisun-i muqun egügsen moγulčug
- 2: Yeke törüü-gi qadaγalan sakiγsan moqusi ügei jorig-tu
- 3: Mundasi ügei künesütü molar erdeni metü döçin tümen Mongγol köke
- 4: Ulus abču dörben tümen Oyirad-ta kürge.qojin yabuγu küçen
- 5: Egügsen qota balγasui-i bosquγsan qotala bögüde-gi quriyan saγuγsan
- 6: Quu altan mönggün erdeni-siyer ayaγ-a kijü arbai buγudai-gi tariju
- 7: Altan aman-dur bariju asuru küçün egügsen Kitad uran ulaγan
- 8: Ulus abči usun tümen-den kürge:Simiskel qovagi bosqun saγuγu seresgin
- 9: Alta-tu torγai-gi nekejü sayin amta-tu idegen-i tariju saqal üsüben
- 10: ...taki mar teregü boluysan aru degel büri qadaγalaγu altan kömürgei-gi
- 11: Sakin saγuγsan Silebetü Uraqan tügel:čabjiqu üldün-i ir boluysan.
- 12: Čargi duγulγan tal-a boluysan beyter quyaγ-giyin öngge boluysan

【三十二】

- 1: Berke čerig-ün iregül boluysan.berke ber-e degen ejilegül-ün medegülügsen
- 2: Öndegen Čaγan-i beled-dün tataγsan naiman otag Quučin Čaqar tümen tügel:
- 3: Urda uudam-ača küçün öggügsen ulus Mongγol-un körüngge boluysan.erte
- 4: İjaγur-ača küçen öggügsen ene bükü ulus-un körüngge boluysan.
- 5: Boraγun edür ese jörčigsen bodang edür ese töğürigsen esüg er taraγun
- 6: Körüngge boluysan tong yeke Yöngsebü tümen tügel:Qan-γai qani
- 7: Aru nutuglan yabuγu qaritan Tatar dayisun-du qalγ-a boluysan qalaγun-du-i
- 8: Següder boluysan ireküü üjügür γarqui-du qarul bolugsan qatan jorigetü(jüriketü?)
- 9: Qalq-a tümen tügel:Altai aru-yin arban qoyar sübesi qadaγalaγsan
- 10: Farudi sibayun-u jigür boluysan kerige-tü morin-i qadasar bolugsan
- 11: Čubuqu čerig-ün segül bolugsan čuglaqu dayisun-du bolus bolugsan
- 12: Aγul-yin obuγu bolugsan dalai kösige γarqui qačuq-a oruqui olja

【三十三】

- 1: Bolugsan adaγ-giyin muu arban qoyar Tümed tügel:
- 2: Jirγuyan tümen erke ulus-čin-i tere ajimu::
- 3: Ququčin yabuju küčen öggügsen qour-či qasar qayuqan baγatur Böke
- 4: Belgedei γurban degüner-tü-čin-i alban-ıyan öggügsen Qour-čin
- 5: Terigülen γurban noqai ged γuy-a alba-tu ulus-čin-i ter-e ajimu:
- 6: Alag aduγu-tu altan tulγ-a-tu bulaγan tuγurγ-a-tu qaliγun
- 7: Degebür-tü naγar čaγar nutuγ-tu böleg čöleg ulus-čin-i tere
- 8: Ajimu.čöl γaγar-a nutuγ-li keju čögübüri görügesün angna
- 9: Keju činui köke tasiyin qar-a abči ir-e kesen …ügei
- 10: Qola-luγ-a qariq-a ügei köke čina-luγ-a abči ir-e kesen
- 11: Anči mekürüd ulus-čin-i tere ajimu.qou törügsen sayın qoyar
- 12: Ökin-ıyen qolban quda anda bolun albai-i aburysan dörben tümen

【三十四】

- 1: Oyirad čin-i tere ajimu:narmai olan čerig-ıyen abču
  - 2: Nandai mören-ü kijaγar-tur küröü Nanjin neretü qotai-gi ejelen saγurysan
  - 3: Naran saran-u gegen genel metü suu-tu törügsen ejen qatun:Enggüd Barγud
  - 4: Oskin Ködesin Teleng-güs Kirgis Jürčid Qatagin Tuu uraqan
  - 5: Bölüg čöleg ulus-čin-i ter-e ajimui:eldeb erdeni-siyer qan
  - 6: Köbegüd-ıyen čemeng yabuju esergüčin iregsen dayisun-i … giturysan
  - 7: Bürgüd metü dob tulugči ökid köbegüd-i olja bolγaγči erketü
  - 8: Törügsen ejen qatun:ene edür-yin-čin γurban yeke öčig ö⁴
  - 9: … ödgü singge-yin-čin-i beled-küi siltaγan-i yasutu aγula ači
  - 10: Ür-e-čin-i vang ekilen albatu bügüde uγ-ıyin-čin-i dörben
  - 11: Tosutu yeke tuγ qutuγ-tu yeke qurim bile keju takin mörgükü
- 【三十五】と【三十六】は空白である。

2.5 Qar-a sülde-yin öčig orusiba (【三十七】1～【三十七】13)

【三十七】

- 1: Qar-a sülde-yin öčig orusiba.
- 2: Deger-e yeren yisün tngri-de-eče sitüküi-dü.Yesükei baγatur-ača egüdüküi-dü.
- 3: Yeke suujali-yin ijaγur-tu.yirtinčü yeke ejen bolurysan Temüjin
- 4: Suutu boγda-ača egüdügsen.deger-e aγula-yin γurban ulqun-a debsikü.
- 5: Saγlaγar modun-u üjügür(ijaγur)-eče tüsin bosqaγu.temür-ün qadaγasun
- 6: Törü-yin tüsig bolurysan.töb yeke ejen qaγan-u.törüldügsen
- 7: Degüü-ner bey-e-yin tüsig bolurysan.döčin tümen-degen sülde
- 8: Bolurysan.dörben köl-tü yeke qar-a sülde(tuγ).yirtinčü-yin yeke
- 9: Ejen bolurysan.suutu boγda-yin yisün örlüg-üd-ün törü-yin
- 10: Tüsig bolurysan.yirüngkei ulus-un sitügen(sülde) bolurysan.yisün köl-tü
- 11: Čaγan tuγ-ıyan bosqaγu.möngke tngri-de-eče jayaγabar egüdcü.

⁴つぎの9行目の冒頭にも1字あけとなっていることから、おそらくöcjuと書く予定であったのであろう。リンチンのテキストではöcjuとなっている (Rintchen 1959b:83)。

12: Ulus Mongγol-tayan sülde boluγsan.mönggün altan erdenis-iyer čimejü.

【三十八】

- 1: Muqulküi(Muquli güi) öng čingsang-dur bariγuluγsan.boγda sülde alman
- 2: Naran saran ijaγurtu.almas erdeni metü jirüketü.altan mönggün
- 3: Erdenis-iyer čimegtei.aγuu бүкүи ulus-un ejen boluγsan boγda
- 4: Sülde.naran saran gegen gereltü.narmai yeke ulus-un ejen boluγsan.
- 5: Nasu büri dayisun-i daruγči(daruγulun abuγsan).namq-a yeketü boγda sülde.bürin-e(büriy-e)
- 6: Joriγ(Uriy-a) yeketü.Buγurji Muquli nökürtü.bolbasun bolud erdeni-yin
- 7: Jirüketü.boγda ejen-ü yeke sülde.qutuγtu möngke tngri-de-eče
- 8: Jayaγabar egüdcü.qotala бүгүде-yin ejen boluγsan.qotad balγad-i
- 9: Ebden yabuqui-dur qutuγtu öljeyitü boluγsan boγda sülde.odutan
- 10: Tngri-de-eče jayaγabar egüdcü.Ordus tümen-iyen töblen bayıγuluγsan.
- 11: Omurγtan dayisun-dur esergüčilen yabuqui-dur.olja mör-i abquγuluγči
- 12: Boγda sülde.Onun mören-i uruγu dobtulqui-dur ulus-un ejen

【三十九】

- 1: Činggis qayan-dur.olan Tayičud-i doruyitaγulun öggügči.orui-yin
- 2: Ejen boluγsan boγda sülde.Bürte Jüsin-i γurban Merged daγaγuluγsan(duruyilaγsan)-dur
- 3: Buγural(Buγur-a) Keger-e Eke Selengge uruγu dobtulqui-dur.bulturaγulul ügei
- 4: Daruγulun öggügči boγda ejen-ü yeke sülde.sayibar jaruγsan
- 5: Jaγun elčis-iyer(iyen) Sartaγul-un Jaliljin Sültan qayan-i ikügsen(öggügksen)
- 6: Tegün-dür saγaral ügei doluγan on ayalan yabuqui-dur.sangdaγulun
- 7: Öggügči boγda sülde.qar-a Töbed-tür jorin mordaγsan-dur.qarγam
- 8: Sayid(sayidu)-un aduγun-i abquγulun.qamuγ бүгүде-yi inu doruyitaγulun
- 9: Öggügči qariy-a yeketü qar-a sülde.Dörben tümen Oyirad-tur
- 10: Jorin mordaγsan-dur.türeyidkel(türidkel) ügei baγuraγulun öggügči.döčin tümen-
- 11: Degen küčün nemejü.tüg tümen-ü terigün boluγsan boγda sülde.
- 12: Qar-a aγula-yi činu qayılan yabuqui-dur.qatan čerig-i činu
- 13: Tokirun yabuγči.qariy-a yeketü qar-a sülde-yi činu qadaγalan

【四十】

- 1: Yabuγči.qan aγuul ači ür-e činu mörgün öčinem.
- 2: Öndür Aγula-yi činu ölgilen yabuqui-dur.ösbüri čerig-i
- 3: Činu tokirun yabuγči.öndür sülde-yi qadaγalan yabuγči.
- 4: Ömčitü aγuul ači-nar činu mörgün öčinem.keger-e ajaarγ-a-yin
- 5: Kökül-iyer kelkiy-e boluγsan.kelekü бүгүде-yin ejen boluγsan.kem(kemjiy-e)
- 6: Ügei dayisun-i doruyitaγulun öggügči.gegen ijaγur-tu boγda
- 7: Sülde.qar-a ajaarγ-a-yin kökül-iyer qolbaγ-a boluγsan.qamuγ бүгүде-yin
- 8: Ejen boluγsan.qaskiruγ-a yeketü qatan ulaγan büriy-e.qaralmai бүгүде
- 9: Uriy-a boluγsan.qaratan dayisun-i qalayilaγal ügei daruγuluγči.
- 10: Qatud köbegüd-i činu olja bolγaγči.qamuγ ulus-tayan γabiyatu
- 11: Boluγči.qariy-a yeketü qar-a sülde-yin joriγ medetügei.Öndür
- 12: Aγula-yin emün-e üimen dobtulqui-dur.ökid köbegüd-i inu
- 13: Olja bolγaγči.öber-ün činu aγuul ači üres činu ergün(mergün)

【四十一】

- 1: Öčinem.öljeyitü boluγsan boγda sülde-yin joriγ medetügei.

- 2: Qan⁵ aγula ači-nar činu
- 3: Qaraču ulus irgen činu mörgün öčinem. Qayir Obuγ-a-yi
- 4: Niγun yabuqui-dur genedkegöljü. qaqarqai aman-dur künesün.
- 5: Ƣalturqai köl-dür kölge jayaγaqui-yi. qariy-a yeketü qar-a
- 6: Sülde-yin joriγ medetügei. köke möngke tngri-dece tulγalan
- 7: Bayiγulurγan. körsütü Etügen eke-yin deger-e jırsayaγulun toγtaγsan.
- 8: Köke Mongγol ulus-tayan sitügen bolurγan. küčün yeketü boγda
- 9: Sülde-yin joriγ medetügei. ene dalai metü singge-yi činu qumq-a
- 10: Medegöljü. delger-e neretü ötüge-yi činu tebsi medegöljü.
- 11: Öčig öčig dalalγ-a-yi öčijü. ötüge singge-yi činu beledčü.
- 12: Silbitü ebüdüg-iyen sögüdčü. silitü tolurγai-ben büküijü mörgünem.
- 13: Altan uruγ Borjigin üres-iyen asaran soyurqabas. ataγatan

【四十二】

- 1: Qouratan-i alan talan ög. altan oγusur-i inu batu bolγ-a.
- 2: Aldar ner-e čola-yi inu nemen ög. qariy-a yeketü qar-a
- 3: Sülde. qayiralan soyurqabas. qaratan dayisun-i minu qamqalan
- 4: Ög. qamurγ küsel-i minu tegüsken ög. öljeyitü bolurγan
- 5: Boγda sülde. ündüsün aγuul ači üres-iyen örüsüen soyurqabas.
- 6: Ösiyeten qouratan-i ünesün tobraγ bolγan ög. ömčitü albatu
- 7: Ulus-i inu olan bolγan ög. örgen yeke ulus-ıyan örüsüen
- 8: Soyurq-a. öber-ün aγuul ači ür-e × × ner-e ügüle. takiju
- 9: Ergügsen ötüge singge-yi örüsüen joruyıladı. öčig dalalγ-a-yi
- 10: Jöbsiyen soyurqabas. egürede saγuju ötelтелен engke jayaγan
- 11: Ög. kelberesi ügei kesig buyan-i nemegülün ög. gegegen yeke
- 12: Jarlıγ-ıyan. egel yeke soyurqal-ıyan. ene edür-eče ekilen. eldeb
- 13: Sidis-i öggün soyurq-a.:

【四十三】

2.6 Ejen sülde-yin sang orusiba (【四十三】1～【四十六】8)

現在のオルドス・モンゴル族は、これを *ejen sang* としてあつかっている。『黄金オルドの祭祀』でもこれと同じ内容のテキストを *ejen sang* としている (Sayinjiryal & Šaraldai 1983:30-35)。

- 1: Ejen sülde-yin sang orusiba.
- 2: Om a-a. huu. kemen γurban ta ügüle.
- 3: Ja blam-a yidam γurban čuqaγ degedü-ber ekilen boγda suutu Činggis qayan
- 4: Dotuγadu nökiüd-ler. jirγalang-tu sudarasun ordu qarsi-ačayan jayaγatu
- 5: Tüsimed be nökiüd selte bügüde yambar basa alin ende orusiγsan tngri
- 6: Luus yagča ragča γajar usun ejed doγsid bügüde üiles küsel qangγaquy-a
- 7: Urin ende jalara. ülesi ügei erdeni-ber beleddügsen tabjang-dur naiman
- 8: Badm-a üjesküleḡ debisker-ün deger-e nayıray tegüs sakıγulsun yeke čayan
- 9: Ubasi. būrin nökiüd dotuγadu tüsimed be tngri luus bügüdeger bayasuγad
- 10: Batu saγun soyurq-a. ariγun takil sedkil-lüge jokilduqui-yin egüle jaγun

⁵この行の冒頭に Köke möngke tngri-dece tulaγan とあって、その右側に×マークがついている。おそらくこれは、本来6行目に書くべき内容のミスであろう。

11: Amta бүридүгсн idegen-ü degeji.sün-ü amta tegüsügsн rasiyan-u sim-e-ber.

12: Suutu boɣda Činggis qaɣan nöküd-leri takimui.badarangɣui ɣal-un čoɣčas

【四十四】

1: Masi sayitur badaran.badarangɣui jula бүгед julas-iyar takimui.jandan гүкүл

2: Arča küji tüleksen-ü ünüd be.sang-un yeke ülemjitü nuɣud-iyar

3: Takimui::Ja suutu boɣda Činggis qaɣan nöküd-lüge nigen-e бүгүдегер

4: Ariɣun yeke takil-iyar joɣuɣlan.qamuɣ tüidker amurliqui-yin sidi-yi

5: Öggün soyuɣq-a.emgeg ada amurliqui-yin sidi-yi öggün soyuɣq-a.

6: Buruɣu temečel amurliqui-yin sidi-yi öggün soyuɣq-a.buyan kesig

7: Delgereküi-yin sidi-yi öggün soyuɣq-a.oyun bilig nemegülküi-yin sidi-yi

8: Öggün soyuɣq-a.ömüg küčün badaraqui-yin sidi-yi öggün soyuɣq-a.

9: Tngri-yin qaɣan-u jarliɣ-iyar sidi-yi barin түгүгчи tegüs baɣatur üiledügči

10: Dörben ridi-yin küčün-iyer.ters nomtu qad-un dayin-i talq-a toburaɣ

11: Bolɣaɣad.tabun öngge dörben qari-yin ulus-iyar tobčılan.naiman tümen

12: Dörben mingyan qad-un erkim boluɣsan.nom-un kürdün qaɣan metü yeke

【四十五】

1: Arɣ-a küčün-iyer ters nomtu doɣsin todqar qourlaɣči-yi čidaɣči.

2: Tegüs küčün sakiɣulsun-tan-i maɣtan mörgümü.ejen yuɣan takin maɣtan

3: Sitügsн-ü küčün-iyer.ay-a minu nöküd kiged.edlel mal-i arbidq-a.

4: Urtu nasun amur jirɣal erkesil-i batudq-a.onča küsel bütügeküi-yin

5: Üiles-üd-i jokiy-a::Ja kümün kiged kümün busu-yin qourlal-i qariɣul.

6: Kele ama sirügün be ulkiyan-i qariɣul.čerig-iyen doɣsin todqar

7: Qourlaɣči-yi qariɣul.čirulɣan-dur qourlal kigči östü dayin-i qariɣul.

8: Burqan baɣsi-yin šasin-luɣ-a qarsilaɣči dayisun-dur batu vačir meses-iyer

9: Nebte nekte mesele.amin ɣoul-un sudasun-i tasu tasu oɣtuči.včar

10: Tarni-yin šasin-i arban жүг-түр degeregül.tangɣariɣlan bučaɣsad-i

11: Küli küli etülge.doɣsin todqar silmüs-üd-tür čaliyasun(čakilɣan) baɣulɣ-a.

12: Doɣsin qur-a salkin möndür kiraɣu-yi qariɣul.doɣsin ɣaɣar usun-i

【四十六】

1: Jokistay-a jasaɣtun.tangsuɣ ɣurban degedüs-ün adistid-un küčüber.

2: Küčün tegüs sakiɣulsun yeke čaɣan ubasi.tüsimed be бүкүи qamuɣ

3: Nökür selte бүгүде.tegünčilen küseksen-i küsel-iyer qangɣatun.blam-a

4: Yidam ɣurban čuqaɣ degedüs-ün abural.ilangɣuy-a tangɣariɣ-tu sakiɣulsun

5: Ejed-ber.jokilduqui-yin üiles-üd-i masi sayitur bütüge.jüg

6: Jüg-tü jirɣalang-un öljei qutuɣ orusi.

7: Boɣda ejen-ü sülde-yin sang.

8: Mergen Gegen jokiyabai.darqad-un daruɣ-a Nasunčoytu-yin bičig-eče salɣaba.

2.7 Sülde-yin sang (【四十六】 9~ 【五十二】 6)

9: Alin-u ači-bar yeke jirɣalang-i abuɣad nigen ksan-dur olɣaɣuluɣči

10: Ariɣun erdeni-yin degedü boɣda-yin anggiɣiral ügei včar-tu köl-ün ölmei-

11: Dür jalbirin sögüddün mörgümü.om a-a.huu. kemen ɣurbanta ügüle.

12: Blam-a-dur mörgümüi.burqan-dur mörgümüi.nom-dur mörgümüi.bursang

【四十七】

- 1: Quvaray-tur mörgümüi.altan sülde kemen nereyidügsen yambar ba berke
- 2: Silmüs-ün dayisun-i daruγsan qarγ-a yeketü qar-a sülde yaγaramtaγai
- 3: Daγun-iyar daγudaγsan altan sülde čimadur takin mörgümü.Ĵalama
- 4: Vear-tu ĵida-ban barin kilengnen γaraju ĵalaγu čarai niγur-tur-
- 5: Iyan Ĵayiduγsan üsün-iyen serbilgegsen ĵalaγu boγda sülde čimadur
- 6: Takin mörgümü.niγur-tur-iyen mingγan nidütei niγuča-yin üiles-yi
- 7: Nigen-ber ülü endüģi niγur-tur-iyen toγurin čimeg-tü boγda
- 8: Sülde čimadur takin mörgümü.süldür yeke küčütü-yin tulada.
- 9: Sümber aγula-yin orgil dager-e sudaraγsan ejen qaγan qurmusta tngri-yi
- 10: Emün-e-ben söğüdükülün bayıγsan boγda sülde-degen mörgümü.sayaral
- 11: Ügei joriγtu-yin tulada.sangsar-tur yabuqu amitan samaγu maγu
- 12: Yeke-yin tulada sakisuyai kemegsen boγda sülde × ×⁶

【四十八】

- 1: Öber ×-ün silmüs-ün dayisun olan-u tulada olan ridi qubilγan-iyar
- 2: Ĵabilaĵu ileģüü dutaγu silmüs-ün dayisun čerig-üd-i ünen sayidur
- 3: Butaratal-a ĵıtuγči boγda sülde čimadur × × doγsin yeke küčütü-yin
- 4: Tulada tongγaraγ-tu ĵida-ban barin kilingnen γaraju tüg tümen
- 5: Čerig-üd-ün terigün-i oγtalan mončurγan būrin čimeg jegügsen boγda
- 6: Sülde čimadur × × olan ĵobalang-tan amitan-i örüsiyen sakiqi-yin
- 7: Tulada ünen degedü ridi qubilγan-iyar qubilγaju örüsiyen sakiγči
- 8: Boγda sülde čimadur × ×.ĵarliγ bolun yabuγad ĵalıqai buruγu
- 9: Maγu yabudal-tan-i ečülken daruγči boγda sülde čimadur × × boγda
- 10: Sülde-yin ĵarliγ-iyar ülü yabuγči būküi nom-dur ülü kičiyegči
- 11: Buruγu maγu yabudal-tan-i doruyitaγulun daruγči boγda sülde čimadur × ×
- 12: Edüģe šajın törü-yi eteged maγu gemten olan bolbai.erdemten sayid

【四十九】と【五十】は空白である。

【五十一】

- 1: ……be.engke šasin törü-yi amurĵıγuluγči boγda sülde
- 2: Čimadur × ×.qamuγ dayisun-i ünesün toburaγ bolγan daruγči
- 3: Doγsin küčütü boγda sülde čimadur × × üjen yadaqu qar-a ĵirüketen-ü
- 4: Omuγ-i doruyitaγulun daruγči boγda sülde × × tusatan sayid-un
- 5: Qurim-i manduγuluγči.tus ösiyeten-ü omuγ-i doruyitaγulun daruγči
- 6: Boγda sülde × × egün-i edür-ün nigen-te takin čidabasu ebedčın
- 7: Ügei eregöl engke-ber ĵırγaju.ĵobalang ügei ĵırγalang-iyar ĵırγaju.
- 8: Ĵod ügei ĵun namur-iyar ĵırγaju.egün-i edür-ün nigen-te takin
- 9: Čidabasu aγuraltu dayisun qulaγai degerm-e-yi mingγan ber-e-yin
- 10: Ĵaĵar-a buruγudqaĵu.qamuγ amitan-i qarangqui sangsar-ača γarγaqui-yin
- 11: Tulada qamuγ nom-ud-iyar qariγulun tonilγaγči γayıqamsıγtu boγda sülde × ×
- 12: Kimuraqu temečeldükü-yi amurĵıγuluγči.kineltü dayisun-i silege γarγan

【五十二】

⁶×マークは同じことばのくりかえしを意味しているようである。ここではčimadur takin mörgümüの省略を示している。以下同。

- 1: Ĵakirtal-a giturċi boyda sülde × × yerü delekei ulus-un ejen bolurşan.
- 2: Yerüngkei-yin amitan-u sitügen bolurşan.yirtinċü-yin sakıyusu bolurşan.
- 3: Süriy-e yeketü boyda Ćinggis qayan ejen-ü qariy-a yeketü qar-a sülde-yin
- 4: Gegen örtisiyejü qan üres kiged qaraċu albatu qamurş tümen-iyen
- 5: Qayirlan öggün soyurq-a.
- 6: ..... mön uridaċılan amui.

2.8 Boyda Ćinggis-un öċiγ orusibai (【五十三】1~【五十九】3)

【五十三】

- 1: Boyda Ćinggis-un öċiγ orusibai.
- 2: Deger-e tngri-yin ĵayaγabar törügşen.tenggerlig yeke ner-e ċola-yi bey-e-dür-
- 3: Iyen orusiγuluşan.delekei ulus-un törü-yi abuşan.tenggerlig
- 4: Törügşen Ćinggis qayan.
- 5: Suutu tngri-yin iĵayur-tu.suqu ĵali yeketü.surγayuli ügei biligtü.
- 6: Selbel ügei ĵasay-tu.suutu törügşen Ćinggis qayan.
- 7: Temüjin baratur neretü.dörben erdeni-yin qatun-tu.dörben küder
- 8: Degüü-tü.dörben külüg-ün köbegün-tü.delekei ulus-un ejen bolurşan
- 9: Ćinggis qayan.
- 10: Odutan tngri-yin ĵayaγabar egüdügşen.Onun mören-ü Deligün Boldurş deger-e
- 11: Törügşen.Öng qayan-u törü-yi abuşan.olan Kerid-i ejelen medegşen.
- 12: Ordus tümen-iyen ejelen saγurşan.olan ulus-un ejen bolurşan

【五十四】

- 1: Ćinggis qayan.
- 2: Bütükü-yin urida uçiraşan.Bürtemüljin yeke seçen qatun-tu.boyda ejen-ü
- 3: Ćola-tu.Borjigin altan uruγ-tu.Buγurji Muquli nöċür-tü.bügüde
- 4: Delekei-yin ejen bolurşan Ćinggis qayan.
- 5: Qubilγad-iyar uçiraşan Qulan qatun-tu.quγur ċuγur kög daγutu.
- 6: Quraγdan daγaşan yisün örlüg-ün nöċür-tü.qotala бүгүde-yin ejen
- 7: Bolurşan Ćinggis qayan.
- 8: Kerülün mören-ü Ködege Arulan qayan saγurşan.gem sem ügei yeke ner-e
- 9: Ćola-yi bey-e-dür-iyen orusiγuluşan.kelekü бүгүde-yi quriyaşan.gegen
- 10: Biligtü törügşen Ćinggis qayan.
- 11: Naran saran-u keleber törügşen.Naiman Dayan qayan-u törü-yi abuşan.
- 12: Narmai yeke ulus-un törü-yi abuşan.nasu büri öljeyitü törügşen

【五十五】

- 1: Ćinggis qayan.
- 2: Tüg tümen-iyen terigülen yabuju.Tuγula mören-ü γurban Ulqui-du
- 3: Debsikü saγlaγar modun-u iĵayur-a tuγ büriy-e-ben bosqan saγuju.
- 4: Tuγċi bolγan Ĵalayir-un γou-a Muquli-dayan bariγuluşan Ćinggis qayan.
- 5: Quu-a Dobun-i dabun yabuju.γurban berke Tayiγiyud-i ċinu γulir
- 6: Bolγaju.altan uruγ-tur-ıyan qarsi ügei yeke ner-e ċola-yi bey-e-dür-iyen
- 7: Orusiγuluşan Ćinggis qayan.
- 8: Qangγai qayan-i arulan yabuju.qas buu tamaγ-a-yi ċinu qanċulan yabuju.

- 9: Qamuγ ulus-ıyan terigülen yabuju.qatan čerig-i bisilγan yabuju.
- 10: Qari dayisun-i činu alan talan yabuju.aldarsiqu yeke ner-e čola-yi
- 11: Bey-e-dür-ıyen orusiγuluγsan Činggis qaγan.
- 12: Altai qaγan-i arulan yabuju.albatu ulus-ıyan terigülen yabuju

【五十六】

- 1: Ataγatan dayisun-i činu alan talan yabuju.aldarsiqu yeke ner-e
- 2: Čola-yi bey-e-dür-ıyen orusiγuluγsan Činggis qaγan.
- 3: Ĵelemeñ qaγan-i arulan yabuju.ĵaγar taki-yi činu saraγul-un
- 4: Yabuju.ĵang maγu-tu dayisun-i činu erke-dür-ıyen oruγulĵu.
- 5: Ĵasaγ ĵarlıγ-ıyan delgen yabuju.ĵayaγatu törügßen Činggis qaγan.
- 6: Tobqan qaγan-i arulan yabuju.dobučuγ tarγun-i unun yabuju.
- 7: Tomuγatu načın-ıyan talbin yabuju.toγ moγ dayisun-i toyin-dur-
- 8: İyan oruγulĵu.tuγ būriy-e čerig-tü törügßen Činggis qaγan.
- 9: Saγari Tarbaγatai činu ayalan yabuju.Sartaγul-un Ĵalılĵin Sültan
- 10: Qaγan-u törü-yi abuγsan.salbar-tu šungqur-i činu talbin
- 11: Sanaγsan görügesün-i bariγulun salγaju.köbegüd-tür-ıyen ejelegülügßen
- 12: Činggis qaγan.

【五十七】

- 1: Singqulan qaγan-i arulan yabuju.sirbegel-tü ulus-i toyin-dur-ıyan
- 2: Oruγulun.sil sayitu aγta-yi unun yabuju.Simeskel-eče
- 3: Terigülen alba-yin abuγsan Činggis qaγan.
- 4: Öige ĵaγar ayalan yabuju.öĵiyyed dayisun-i erke-dür-ıyen
- 5: Oruγulĵu.Ögelen yeke ĵaγun-du ölĵei-tü törügßen Činggis
- 6: Qaγan.
- 7: Munan qaγan-i arulan yabuju.Mongγol ulus-ıyan terigülen yabuju.
- 8: Tangγud ulus-i toyin-dur-ıyan oruγulĵu Sidurγu qaγan-i
- 9: Šilege ĵaγaγu.Gürbelĵin γou-a-yi bey-e-dür-ıyen orusiγuluγsan
- 10: Ejen qatun urγuqui naran-ača singgeküi naran kürtel-e ulus-un
- 11: Törü-yi abuγsan.umda darasun-i umdalan saγuγsan.usus
- 12: İrgen-i ejelen törügßen.uyidqar ügei yeke ner-e čola-yi

【五十八】

- 1: Bey-e-dür-ıyen orusiγuluγsan ejen qatun.
- 2: Ene edür örgen yeke öčig-i činu öčijü ödge šinggebe-
- 3: Ber beleddün takıqu-yin siltaγan anu.
- 4: ……ner-e ayıladaqu.
- 5: Qan aγula ači ür-e-ben örüsiyen qayırlan soyurqabası
- 6: Borγda törügßen Činggis qaγan-u Borĵigin aγul ači ür-e-yin
- 7: Činu buyan kesig-i nemeñ ög.altan oγusur-i činu
- 8: Ĵurmusun bolγan.aldar ner-e-yi öndür bolγan.ataγatan dayisun-i
- 9: Ügei bolγan.aliba küsel-i qangγanam.
- 10: Dayan Mongγol-i činu olan bile keĵi darqatu monuqai-yi činu
- 11: …… olan Mongγol-i olan bile keĵi.ömčitü maγu noqai-yi
- 12: Činu ami qanan urtu bolγamu keĵi.edlel mal-i olan bolγamu keĵi.

【五十九】

- 1: Ači ür-e-yi delgeregülümü keji.šajin-i činu manduyulumu.
- 2: Šang örüg-i činu örgejigülümü.egel yeke jarliγ.gegen
- 3: Yeke suryal-i ene edür-eče qoyisi medetügei:

【六十】は空白である。

2.9 Qar-a sülde-yin takilγ-a (【六十一】1~【六十三】3)

【六十一】

- 1: Om sovasti sidam.
- 2: Deger-e yeren yisün tngri-deče sedeküdü Yisükei bayatur-ača edüküdü
- 3: Tenggerlig-üd yeke ner-e-yi bey-e-dür-iyen orusiγulsu-du
- 4: Sutu tngri-yin ijaγur-ača suryal ügei biligtü sutu boγda-ača edügsen
- 5: Tuγuula-yin γurban ulqu deger-e debsikü saγlaγar modun-u ijaγur-
- 6: Ača tongγun bosqaγdu törü-yin tüsiy-e temür-ün qadaγatu boluγsan
- 7: Yerüngkei-yin degedü dörben költü qara tuγ dörben jobkis-i ese
- 8: Ködelgegsen delekei ulus(luus?)-un
- 9: Ejen boluγsan döčin tümen čerig-ün ejen boluγsan dörben költü qar-a
- 10: Tuγ naran saran gereltü emiy-e(namiy-a) yeketü nasu büri dayisun-i daruγsan
- 11: Narmai ulus-un ejen boluγsan naiman költü čaγan tuγ uriy-a yeketü
- 12: Ulaγan büriy-e Buγurji Muquli nöküür-tü bolbasun bolud jiriketü

【六十二】

- 1: Boγda ejen-i boγda sülde Jalayirdai Muquli-du jarliγ bolun bariγulju
- 2: Güi ong čing sang tayisi čola öggügsen qutuγ-tu möngke
- 3: Tngri-deče jayaγabar egüdügsen quγur terigütü Etügen eke-deče
- 4: Čečeglig-üd-iyer γaruγsan qotad balγad-un ejen boluγsan qutuγtu
- 5: Öljei boluγsan sülde.Qangγai qan-i ölgelen yabuju ösiyeten
- 6: Dayisun-i ömüren dobtuluγsan.Altai qan-i arulan yabuju ataγatan
- 7: Dayisun-i alan talan dobtuluγsan.Tanglu qan-i tasun yabuju
- 8: Tayijirγud dayisun-i ömü dobtuluγsan Saγari qan-i sakın yabuju
- 9: Sartayul irgen-i sangdaγan dobtuluγsan Dabaγan-i daban yabuju Tongmaγ
- 10: Ulus-i türüdkel ügei dobtuluγsan Nandi dalai-yi daγan yabuju Nangkiyad
- 11: Kitad-i nasuda oruγulun abuγsan keger-e aγarγ-a-yin kökül-iyer boluγsan
- 12: Kelekü bügüde dayisun-i kemkerü dobtuluγsan.qara kökül-iyer boluγsan qamuγ

【六十三】

- 1: Bügüde dayisun-i qamqarun dobtuluγsan qalayilγal ügei bariγči qamuγ
- 2: Ulus γabiyatu boluγči qariy-a yeketü sülđen-ü joriγ medetügei.
- 3: Dörben költü qar-a sülde-yin takilγ-a ene bui.

2.10 Naiman költü čaγan sülde-yin takilγ-a (【六十三】4~【六十七】9)

- 4: Naiman költü čaγan sülde-yin takilγ-a anu.
- 5: Om a-a huu.toγan tngri ečigetü.dörbeljin aγula eketü.ajiri
- 6: Beyetü aburaγu terigütü.quγur terigütü qubilγan beyetü.aγulas-un
- 7: Qan künjid dergere yeke oru yin(kira?) degere yeren yisün tngri-ner-ün
- 8: Ündüsün boluγsan dour-a dalan doluγan Etügen eke-yin tobči boluγsan

- 9: Erketü möngke tngri-yin el Etügen eke ibegen soyurq-a.qan tngri-deče
- 10: Jayaγabar törügßen qasbau-a erdeni tamaγ-a-yi qangčuyılan törügßen
- 11: Qamuγ yeke ulus-i ejelen törügßen qan

【六十四】

- 1: Boγda-yin yeke čaγan sülde.erketü tngri-yin jayaγabar törügßen
- 2: Erketü qas tamaγ-a-yi öbürilen törügßen eng yeke ulus-i ejelen
- 3: Törügßen el dayisun qoyar-i daruγulγalan saγuqui čaγ-taγan
- 4: Qan-i qoyimar-a bayılγaju.qoyar yeke γaγar-i tobči bolγan qotad
- 5: Balγad-i boγul bolγaju Buγurči öngdüri baγudal kijü bodung γaqai-yi
- 6: Jumalan kijü borača sonui-yi sirayusu kijü boru darusun-i ungda
- 7: Kijü
- 8: Boγda qan Činggis ner-e-yi bey-e-dür-iyen orusiγulun saγuqui čaγ-taγan
- 9: Alman naran gereltü alman erdeni jiruketü altan mönggün čimegtü
- 10: Aldarsiqu yeke neretü aγu бүкү ulus-un ejen boluγsan urγumal
- 11: Naran ijaγur-tu ulus-un
- 12: Ejen boγda-yin yeke čaγan sülde-yi tuγurbiqui-dur Onun mören-ü eki

【六十五】

- 1: Deligün Bolduγ deger-e yisün sirγ-a aγarγ-a-u segül-iyer naiman
- 2: Költü čaγan tuγ-i bayıγulun qadquju Jalayirdai Muqulii-du jarlıγ
- 3: Bolun bariγulju güi ong čingsang darqan tayisi čola-yi qayirlaju
- 4: Bariγulba.Quu Dobuu deger-e dörben Merged Tayijiγud-i γulir
- 5: Bolγaju qutuγtu qan Činggis ner-e-yi bey-e-degen orusiγulqu-daγan
- 6: Dörben költü qara tuγ-i dörben degüü-nertü bariγulba.qarγ-a
- 7: Yeketü tuγ-i tuγuribiγsan qoyin-a qangγal yeke büriy-e-yi čis
- 8: Qosiγu borča kijü činu-a buγu-a eber-iyer silbin kijü qangdaγai
- 9: Buγu-yin eber-iyer borča kijü qara modun-iyar silbin kijü qasikirγ-a
- 10: Yeketü qatun büriy-e.uriy-a yeketü ulaγan büriy-e.
- 11: Daγun yeketü dorgıγuluγči
- 12: Ejen boγda-yin yeke čaγan sülde sinun oruγči baγatur-ača minu čisun

【六十六】

- 1: Ülü γarayči sülde minu soyıγsan uyaγsan aγtan-ača minu γadaγsi üli
- 2: Čuburaγči
- 3: Ejen boγda-yin yeke čaγan sülde tümen dayisun-dur tusiyabči tügükei
- 4: Bey-e-dür minu quyaγ bolju tüdel ügei abqaγuluγči sülde minu.
- 5: Mingγan dayisun-dur tusiyabči miq-a bey-e-dür minu quyaγ bolun
- 6: Mital ügei abqaγuluγči
- 7: Boγda-yin yeke čaγan sülde minu möndür metü sibγan möndülü-yin
- 8: Činegen boluγči qur-a metü sibaγ-tu qurubči-yin činegen boluγči
- 9: Sülde minu buday-a metü dayisun-i bulung-tu toburaγ bolγaγči buliyalduqu
- 10: Oljan-i urida abqaγuluγči tariyan metü dayisun-i talq-a bolγaγči
- 11: Tataldaqu oljan-i urid oruγuluγči naiman köl-tü čaγan sülde
- 12: Minu Arban γoul-un ekin-i anggi dobtulaγči abayanar qatud aduγu

【六十七】

- 1: Temegen-ü oljan-i olaγuluγči sülde Qorin γoul-un eki-yi quu

- 2: Dobtuluγçi erdeni terigüten eldeb jüil-ün ed aγursun-i olγayuluγçi
- 3: Ejen boyda-yin yeke çayan sülde minu deger-e burqan tngri-yin jarlıγ-iyar
- 4: Eserün qan qormusta tngri-yin qubilγan sutu Činggis qan-u qariy-a
- 5: Yeketü qara tuγ.qangγan yeketü çayan tuγ qasikirγ-a yeketü ulaγan
- 6: Büriy-e.oruγuluγçi qarsi nuγud-i daruγçi qariy-a yeketü
- 7: Naiman költü çayan tuγ-un joriγ medetügei.
- 8: Ene irüger-i uγ-tu kümün bariju ündüsü-tü kümün jalbiriγu
- 9: Takiqu yosun bui.ene sülde-ü takilγ-a ene bolai.

2.11 Sülde tngri takiqu sang ene orusiba (【六十七】10~【七十四】2)

- 11: Çayan morin tuγ-tur sitüjü sülde tngri-yi jalbiriqi anu.sülde
  - 12: Tngri-yin nidün-ü üjimsig quyaγ mese dalaγ-a arikin-u degeji
- 【六十八】

- 1: Kkib-tü sumun morin ba darçuγ terigüten-i beled.eldeb modun-u ba
  - 2: Eldeb küjis qoliγsan utuγ-a-luγ-a selte
  - 3: Ay-a erten-ü çay-tur tngri-sün-e erketü qormusta-yin takil-un sitügen
  - 4: Boluγsan yeke küçütü sülde tngri-yi ene edür siltaγan barilduγsan
  - 5: Öglige-yin ejen-ü sülde tngri bolun daγudamu.sitügen-dür batud
  - 6: Saγuγad genel saçuraγsan çayan önggetü tngri çi ber ayungγ-a qatun
  - 7: Daγulγ-a-bar terigüben čimejü erdeni-yin yeke altan quyaγ-i bey-e-dür
  - 8: Emüsün üjšekülengtü saran γutal-i köl-degen emüsüged qatan qurça
  - 9: Sumun dürigsen bars saγadaγ-i baraγun eteged aγsaγu qataγu numun-i
  - 10: Dürijü irbis qorumsuγ-i jegün eteged irayilγan qurça
  - 11: İldün-i belkegügsün-dür-iyen uyan γurban üy-e-tü çayan
  - 12: Qulusun-i γar-tayan bariju erdeni-yin γou-a üjšeküleng emegel qajaγar-tu
- 【六十九】

- 1: Morin-i kölgeleged quruu-tu temür qarçaγai-yi deger e ben niskejü baraγun
- 2: Mörün-dür ölügčün çayan arslan-i jalayad jegün mörün-dür yeke bars
- 3: Degülin ulaγan qar-a ..... qoyinaban güilgejü qoçurli
- 4: Ügei γajar delekei-yi tügemel qubilγan-i qubilγan bügüdeger çayan
- 5: Jüg-i tedgükü-yin kiyari bosqan šasin-i sakiγçi yeke sülde tngri
- 6: Nökür selte-te bügüde orusin aγsan balγad-un ..... ene buyu.
- 7: Tan-u sitügen orun nidün-ü üjemji edeger buyu.orun kiged
- 8: Sitügen-i ed nügüd-tür batuda saγuγu siltaγan barilduγsan öglige-
- 9: Yin ejen-e-ber nöküčen soyurq-a.sülde tngri čimayi bayasqui jokistu
- 10: Ed-i ergüküü inu sudarsun balγasun metü ordu qarsi kiged tarimal
- 11: Modun kiged tariyan-u ba jun-u urγumal noγuγan-i erkilen inggügsen
- 12: Γurban çayan γurban amtatu ..... kiged modun-u ür-e be

【七十】

- 1: Ariγun nayiraγuluγsan-a baling kiged çayan morin ba arikin-u degeji
- 2: Kkib-tü darbulγ-a çayan erdeni eldeb jüil çoyčalan öber-i
- 3: Sakin aburaγçi batu quyaγ kiged činadus-i daruγçi qurça mese-yin
- 4: Jüil eyesküleng čimeg tegüsügsen kei metü degüligçi degedü morin ba qudal

- 5: Bujar-un gem arilγaγči ariγun takil nuγud-i yeke sülde tngri nöbür selte-
- 6: Dür ergümü.sayıdur bayasqulang egüskejü sitügen-dür batu saγun soyurq-a.
- 7: Ay-a köke urytarγui-yin töb-tür köke luu qalıγsan metü sülde tngri
- 8: Nöbür selte kümün-lüge büü qayaçaγtun.çasutu aγula-yin orgıl-dur
- 9: Yeke arslan degüligsen metü sülde tngri nöbür selte kümün-lüge büü
- 10: Qayaçaγtun.dalai-dur jigürten sitügsen metü sülde tngri nöbür selte
- 11: Kümün-lüge büü qayaçaγtun.eçi eke-ber köbegüd-i enerin tedgükü
- 12: Metü sülde tngri nöbür selte kümün-lüge büü qayaçaγtun.naran sara

【七十一】

- 1: Čoγ-luγ-a nökečigsen metü sülde tngri nöbür selte kümün-lüge büü
- 2: Qayaçaγtun.čindamani-bar küsel-i büridgekü erdem tegüsügsen metü sülde
- 3: Tngri nöbür-lüge selte kümün-lüge büü qayaçaγtun.nidün-ü üjemji
- 4: Quyaγ mese ed orun baγad-tur kürtel-e sülde tngri čerig terigüten
- 5: Sitügen seltes-ün terigün-i jibqulang-tu sümber aγula metü ergüged
- 6: Dayisun-u bayıldurγan-aça teyin böged ilaγun soyurq-a.yirtinčüs-ün
- 7: Qarangui-yi arilγaγči naran saran-u buyan kesig-i ene edür
- 8: Öljei quturγ-tu ene orun-dur dalalun abumui.keregseküi küsel-i tegüsgegči
- 9: Čindamani-yin sang-i ene edür öljei quturγ-un ene orun-dur dalalun
- 10: Abumui.esrün qormusta tngri terigüten tngri-ün čoγ jali-yi ene
- 11: Edür öljei quturγ-un ene orun-dur dalalun abumui.čagravad-un
- 12: Qan terigülen kümün-ü buyan kesig-i ene edür öljei quturγ-un

【七十二】

- 1: Ene orun-dur dalalun abumui.Anangda Ubanangdi terigülen ulus-un buyan
- 2: Kesig-i ene edür öljei quturγ-un ene orun-dur dalalun abumui.
- 3: Jakiγsan čiyulγan-u barası ügei ed aγurasun-u buyan kesig-i ene
- 4: Edür öljei quturγ-un ene orun-dur dalalun abumui.Geser-ün bayatur
- 5: Küčün büridügsen čerig-ün buyan kesig-i ene edür öljei
- 6: Quturγ-un ene orun-dur dalalun abumui.köbegün ür-e ündüsün-i
- 7: Toγalası ügei öskegči buyan kesig-i ene edür öljei quturγ-un
- 8: Ene orun-dur dalalun abumui.mesen-dür ülü daγaγdaqu beki quyaγ-un
- 9: Buyan kesig-i ene edür öljei quturγ qamiγ-a sanaγsan γajar-a qurdun
- 10: Oturči morin-u kesig-i ene edür öljei quturγ-un jüg-eče
- 11: Teyin büged ilaγuγči öljei quturγ-un kesig-i ene edür-tür
- 12: Öljei quturγ kiged buyan kesig toγtaγabai.küčütü sülde tngri

【七十三】

- 1: Nöbür selte-ber edür-ün γurban čaγ-tur qaraγul.söni-yin
- 2: γurban čaγ-tur jesegül-ün soyurq-a.emün-e-yin tulaγ-a kiged
- 3: Aru-yin sitügen be.činaγsi yabuqui-dur kürgegülün inaγsi yabuqui-
- 4: Dur urytarγul bolun soyurq-a.ebečin ada saγad jedker büküi-eče
- 5: Aburaγad sanaγsan kereg öbesüben bütükü-yin öljei quturγ
- 6: Orusituyai.kemen šasin-i bariγči nomun qayan-u čayan morin-dur sitüjü dayisun
- 7: Tngri-yi takiqu-yin yosun nigen-i kereglemüi kemen ba-a krarova qačiva bča sdon
- 8: Sγyovan-bar duraddurγan-a sitüjü čang hovar-yin toγ-a-bar nayiraγuluγsan-u
- 9: Bičigeči anu aris kčim tobung bolai.

- 10: Ene sülde-yi qamiγ-a takiqu učir-i
 11: Boγda Bangčın erdeni-yin gegegen tan-a ayiladqaγsan-du ijaγur-un takiγsan
 12: Orun γaγarča siljigülün ködelgejü öber γaγar takiju bolqu

【七十四】

- 1: Ügei kemen ayiladuγsan
 2: Lüngdün bošuγ bui-yi medekü kereg.

【七十五】と【七十六】は空白である。

2.12 Ɔaril-un daγudalγ-a (【七十七】1～【八十五】3)

『黄金オルドの祭祀』では「ガリル祭の金書」(γarili-yin altan bičig) ともよんでいる (Sayinjirγal & Šaraldai 1983:133)。すでに指摘したとおり、リンチンはこれを「黄金家族の振りまき」にした (Rintchen 1959b:84-86) のは、ミスといわざるを得ないのであろう。

【七十七】

- 1: Činggis qaγan-a.Bortun Jüsin qatun-a.
 2: Qulan qatun-a.Yisü qatun-a.
 3: Yisügen qatun-a.Tegülün qatun-a.
 4: Qoldui Yiraγuγčiγ qatun-a.Ĵoči
 5: Ejen qatun köbegüd öber-e.
 6: Qadaγatan labar-yin::
 7: Čaγadai ejen qatun köbegüd öber-e.
 8: Qadaγatan labar-yin::
 9: Ögedei qaγan qatun köbegüd öber-e.
 10: Qadaγatan labar-yin::
 11: Tolui ejen Esi qatun köbegüd öber-e.
 12: Qadaγatu labar-yin

【七十八】

- 1: Yisüi qatun oru saγuγsababar edkü ireküder
 2: Öber-e qadaγatan labar-yin::
 3: Güyüg qaγan qatun köbegüd öber-e.
 4: Qadaγatan labar
 5: Möngke qaγan qatun köbegüd öber-e.
 6: Qadaγatan labar-yin
 7: Qubilai sečen qaγan Čambui qatun köbegüd
 8: Öber-e qadaγatan labar-yin:
 9: Čingkim kögečin qaγan Quγtai öber-e
 10: Qadaγatan labar-yin
 11: Öljei-tü Toγon Temür qatun köbegüd leber-yin:
 12: Mangγila ejen qatun labar-yin

【七十九】

- 1: Darmala ejen Daqui qatun labar-yin
 2: Kamala ejen qatun köbegüd öber-e
 3: Qadaγatan labar-yin
 4: Yisün Temür qaγan qatun köbegüd leber
 5: Nomuqan ejen qatun köbegüd öber-e

- 6: Qadaγatan labar-yin
- 7: Dorji ejen qatun köbegüd öber-e
- 8: Qadaγatan labar
- 9: Tölügen babaqai Jedegen aldarm Tantarbuq-a
- 10: Ulaγčin Tarsaq-a öber-e qadaγatan labar
- 11: Qusili qaγan qatun labar

【八十】

- 1: Qodutubala qaγan qatun labar
- 2: Ayudarm-a qaγan qatun labar
- 3: Erinčimel qaγan qatun labar
- 4: Čögčün qatun-a.Aduγun qatun-a.
- 5: Buyan Quldun qatun-a.Borulun Tegülün
- 6: Möngčer Quraγtu Örüi Čaγačin öber-e
- 7: Qadaγatan labar
- 8: Öljei Temür qaγan qatun labar
- 9: Engke qaγan qatun labar
- 10: Labai qaγan qatun labar
- 11: Oyiraddai qaγan qatun labar
- 12: Usqal qaγan qatun labar

【八十一】

- 1: Güntemür qaγan qatun labar
- 2: Talban qaγan qatun labar
- 3: Öljei-tü qaγan qatun labar
- 4: Örütemür qaγan qatun labar
- 5: Adai qaγan qatun köbegüd
- 6: Öber-e qadaγatan labar
- 7: Toγtubuq-a qaγan qatun köbegüd
- 8: Öber-e qadaγatan labar
- 9: Mergürkin qaγan qatun laban
- 10: Mulan qaγan qatun laban
- 11: Manduγuli qaγan qatun laban
- 12: Batu Möngke dayan qaγan qatun köbegüd

【八十二】

- 1: Öber-e qadaγatan labar
- 2: Barsubulud qaγan Butanan qatun köbegüd
- 3: Öber-e qadaγatan labar
- 4: Bodi qaγan qatun laban
- 5: Gün bilig jinung Altan qatun
- 6: Öber-ün köbegün leben
- 7: Darayisun qaγan qatun köbegüd leben
- 8: Noyandar-a jinung qatun laban
- 9: Buyan Baγatur Qonja tayiji qatun laban
- 10: Altan qaγan Noyanju qatun laban
- 11: Bosuγ-tu jinung qaγan Jüنگken qatun laban

12: Erdeni Sereng jinung.Rinčin jinung.

【八十三】

- 1: Tob jinung.Čoyila qong.
- 2: Tayiji qatun labar
- 3: Gürü qošui čin vang qatun labar
- 4: Batu tayiji.Čoytu tayiji.
- 5: Qorumsi tayiji qatun öber-e
- 6: Qadaγatan labar-yin
- 7: Dongdun törü-yin giyön vang qatun labar
- 8: Saγban törü-yin törü-yin giyön vang qatun labar
- 9: Rasibanjuur törü-yin giyön vang qatun labar
- 10: Rasisereng tusalaγči tayiji
- 11: Güngzang.Gümčurγ tayiji.
- 12: Segjümdorji tayiji.Seüken tayiji.

【八十四】

- 1: Danzin tusalaγči tayiji
- 2: Qatun öber-e
- 3: Qadaγatan labar-yin
- 4: Aq-a qatun-a al qongγur
- 5: Ünen-i sonusqu solungγ-a üjekü
- 6: Ünen boluγsan Qoγuγčin emegen-e
- 7: Doluγan geseg eteged
- 8: Talbiju ögtügei:
- 9: Buruγu saran-a.buruγu naran-a.
- 10: Deger-e aq-a öljei-ten dour-a
- 11: Degüü öljei-ten.

【八十五】

- 1: γurban yisün kesigün ügei
- 2: Modun-iyar ergeneglejšü talbin
- 3: Tületügei:.

2.13 Yere yisün čaγaγčin-u sün sačulγan-u irügel (【八十五】 4～【八十九】 6)

このタイトルは、『黄金オルドの祭祀』にある「白い群れ祭」に関する記述 (SayinJirγal & Šaraldai 1983:142-221) と私自身の実地調査によるデータにもとづいてつけたものである。最初の6行は指針的内容である。

- 4: Qaγan ba jinung emüne jüg odču
- 5: Öndegen Čaγan-i dolun deger-e bayıγultuγai.kekül del segül-tü
- 6: Nijeged yisün.yerü γurban yisün čaγan torγ-a-yi görüged.
- 7: Altan saγulγ-a-da esüg kiged emüne inu deresün-dür
- 8: Čaγan ungγasun-iyar jaln-a egüdcü tngri-de mörgüjšü qadqu.
- 9: Yisün mönggün taγsi-bar sačuli saču.Altan Γadasu büü ködel.
- 10: (D?)elekei-yi medegülügßen erketü miliyan tngri-de yeren yisün čaγaγčin-i

【八十六】

- 1: Činu sün yisün yisü sačunam.

- 2: EYESÜN EYERSJÜ BAYARASUN BAYARASJU.EGEL JARLIᠭ-IYAN ÖGTÜGEI.
- 3: QAMUᠭ-I MEDEGÜLÜGSEN QAN MÖNGKE TNGRI-DE YEREN YISÜN ČAᠭAᠭČIN-I
- 4: ČINU SÜN YISÜN YISÜN SAČUNAM.EYERESÜN EYERESJÜ BAYARASUN
- 5: BAYARASJU EGEL JARLIᠭ-IYAN ÖGTÜGEI.
- 6: DÖRBen TESÜÜD-TE YEREN YISÜN ČAᠭAᠭČIN-I SÜN DÖRBen YISÜ
- 7: SAČUNAM.EYERESÜN EYERESJÜ BAYARASUN BAYARASJU EGEL JARLIᠭ-IYAN
- 8: ÖGTÜGEI.
- 9: YEKE SUU-DA QOYAR YISÜ SAČUNAM. +
- 10: ALTAN SARAN-DA QOYAR YISÜ SAČUNAM. +
- 11: ALAMAN NARAN-A QOYAR YISÜ SAČUNAM. +
- 12: ÖGGÜGSEN TNGRI-DE QOYAR YISÜ SAČUNAM. +

【八十七】

- 1: DÖRBen JOBKIS-UN TNGRI-DE DÖRBen YISÜ SAČUNAM. +
- 2: NAIMAN KİJAᠭAR-UN TNGRI-DE NAIMAN YISÜ SAČUNAM. +
- 3: BAᠭATUR TNGRI-DE QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 4: JOL TNGRI-DE QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 5: JEL TNGRI-DE QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 6: AQ-A-YIN TNGRI-DE QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 7: DEGÜÜ-YIN TNGRI-DE QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 8: ARAJİ TNGRI-DE QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 9: URIDASUN AYIDA᠖UD-DA QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 10: BARAᠭUN ETGED-DE IBELEGČI QABTAD-DA QOYAR YISÜN SAČUNAM. +
- 11: GÖLİGER TNGRI-DE DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 12: EYERESÜN EYERESJÜ BAYARASUN BAYARASJU EGEL JARLIᠭ-IYAN ÖGTÜGEI +

【八十八】

- 1: ÖBEGEČER TNGRI-DE DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 2: QAN MÖR-ÜN SA᠖URIN ᠭAJAR-A DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 3: BURQAN QALDUN-A DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 4: ONUN MÖREN-E DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 5: KERÜLENG MÖRİN-E DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 6: TU᠖UL-A MÖREN-E DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 7: QUU-A DOBUN-A DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 8: QUSUN BARUDA DÖGÜRENG YISÜN SAČUNAM. +
- 9: EKE TO᠖URINČIN-A SAČU.
- 10: ÖNDEGEN ČAᠭAN-A SAČU.
- 11: ADU᠖UN TO᠖URIN ᠖URBAN SAČU.
- 12: ÖNDEGEN ČAᠭAN-U BARA᠖UN ᠖ARQAM DEGER-E MÖNGGÜN TA᠖SI TALBI.

【八十九】

- 1: GEDERGÜ DELGEN UNABASU MÖRGÜJÜ AB.KERBE KÖMÜREN UNABASU BASA BASA
- 2: ABČU TALBI:
- 3: TEGÜNÜ QOYINA SA᠖URIN-DA᠖AN SA᠖UJU.ESÜG-I YEKE TÜGEL-IYER TÜGE.
- 4: TEGÜNÜ QOYINA QA᠖AN BA JİNUNG ÖNDÜR-ÜN DERGEDe ODČU.SA᠖ULᠭ-A-YIN
- 5: IRU᠖AR-I QAN BORJİGIN DÖRBen DAGÜNER.YISÜN ÖRLÜG-ÜD-TE
- 6: ÖGTÜGEI.BUSU MA᠖U ARAN-A BÜÜ ÖGTÜGEI.

2.14 Altan Bičig-i sinedken tungγan bičigsen-ü tuqai (【八十九】7～【九十一】2)

このタイトルは、内容にもとづいてつけたものである。リンチンは、この「金書の書きうつし」に関する内容をも上述の「エジン・スカルデに酸乳を振りまく」というテキストと合流させている (Rintchen 1959b:87)。

【八十九】

- 7: Büküi degedü tngri-yin Altan Bičig-i boγda ejen-ü egüdügsen
- 8: Takil-un yosun-iyar Bosuγ-tu jinung altan-iyar bičigülbei.
- 9: Bögesütü terigün-i minu esen bolγaqui tngri minu.
- 10: Ejen yügen jarliγ-iyar Qulači Tayiji. Erildün kedün jokiyaγu bičiged.
- 11: Erketü boγda-yin suu-tu sitüjü.edüi tedüi-ken sudur bolγaγu

【九十】

- 1: Üjegülbei:: Sadu qamuγ-un degedü tngri-yin Altan Sačuli
- 2: Qaγan ejen-ü egüdügsen Takil-un Yosun-i qoyar jüil
- 3: Altan Bičig qaγučiraγsan-u tula.qan aγul ači ür-e inü
- 4: Ordus tümen-ü öki jinung tan vang Ĵamyang sinedken altan-iyar
- 5: Tungγan bičigülbei bi::
- 6: Qan ür-e yügen engke esen bolγaqui tngri minu.
- 7: Erketü ejen-iyen jarliγ-iyar tusalan bütügesen Tusatu Qonjin
- 8: Vayitan-i-da Tabunung Sirab.Ačitu Qonjin Kiy-a Ĵamsu.
- 9: Ĵoriγtu Čolu Bayatur Üiseng Gesül-ten erten-ü bayiγulurγan
- 10: Ĵirum-i daγaγu.endegürel ügeküy-e kečiyen ĵidküjü.emün-e-ün
- 11: Ejen boγda-yin suu-tu sitüjü bičiged.qaraγčın γaqai ĵil-ün
- 12: Ebül-ün terigün sar-a-yin sin-e-yin γurban-a tasman-u delgerengüi

【九十一】

- 1: Yeke qurim-un edür-e tungγan bütügebei::
- 2: sadu.

【九十二】は空白である。

【九十三】

2.15 Čaγan sürüg sačuqui yosun (【九十三】1～【九十四】12)

- 1: Čaγan sürüg sačuqui yosun.γarli γarqui-dur.
- 2: Ĵinung-un baγsi-nar nigen araki.nigen ayiraγ abči irekü.albani
- 3: Nigen morin.nigen qonin.qoyar ayiraγ.qoyar araki.γarli-yin
- 4: Qonin-i sibiγü alayaγ irügelčın üjekü yosutu-yi arilγan üjeged.
- 5: Morin ba qonin qoyar-i bolγaγu.γalčın gesigün ügei γurban yisün burγasun-i
- 6: Solbin ergineglejü.Ĵasaγsan ödege-yi Yamutan abču Ĵarli-yin Bičig-
- 7: Iyer irügejü tüleged.irejü yeke tügel-i ideged.irügerčın
- 8: Golumtai arilγan üjejü dalalγ-a dalalurad.nigen γal-tu silegebür
- 9: Abču irejü morilayad qoyina-ban ülü qalayin urulduγu ireküi
- 10: Ĵaγur-a bolbasun idegen abču yabuqu kümün tus bolbasu idekü
- 11: Yosutu bui.edüge qaγan-u ĵinung naran-u urida ĵegesü singgekü
- 12: Čarayiči qoyar-tu.qoyar araja.qoyar araki abči irejü.

【九十四】

- 1: Ejen-ü emün-e mörgüged saγu.Tuγul irejü küjü talbi kemen

- 2: J̄ala.tayiji-nar daγan irejü tabilča kemen daγuda.küji
- 3: Talbiγad γurban daγun daγula.kedün tayiji-nar bögesü tabiγ
- 4: Büü tasultuγai.tegün-ü qoyina Jegesü singgekü-dü irügerčin
- 5: Eyin irügegdeküi.

2.16 J̄egesü-yin irügel (【九十四】5~11)

- 5: Ejed qad-iyen ejelen egel kegsiyel(kesiyel)-iyen ögbe.
- 6: Qad ejed-iyen takila ejile kegsiyel(kesiyel) egel-iyen ögbe:örgen
- 7: ɢolumtadu.ögekün tosun talbinam.örgejikü törü-yin qaγan qatun
- 8: Qamuγ ulus jayaγan atuγai.uγuraγ undai čini dusaγanam.uruγsita
- 9: Sayin törü-yin qaγan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai.arajam sitam-i
- 10: Čini dusaγanam.arbin sayin törü-yin qaγan qatun qamuγ ulus jayaγan
- 11: Atuγai.

2.17 Qoni manduqu irügel (【九十四】11~【九十五】5)

- 11: J̄egesün-i sarqud-i ordu dotur-a odqun:miliyaγud-un
- 12: Qonin-i ordu dotur-a bariju bayiju irülčin-eyin ügülegdeküi:
【九十五】
- 1: Köküge sara-yin qorin nigen edür.tngri-dü kürm-e ebertei.Etügen-dü
- 2: Kürm segültei.qorin doluγan niruγu-tai.qoyar naiman möčetei.nigen
- 3: Ebčigütei.jorγal jotai jokis-tu sayin törü-yin qaγan qatun qamuγ
- 4: Ulus jayaγan atuγai.bičig metü tangnayitai.bilegün metü keletei.
- 5: Burqan metü qabar-tai.bolaγan metü jisütei.

2.18 Miliyaγud-un irügel (【九十五】6~【九十九】8)

- 6: ..... ta(yi)jinar-i törügülüm
- 7: Bile.aliγursun amusun miliyanam.qan törü-yin qaγan qamuγ ulus jayan
- 8: Atuγai.köke..... aγu-tu.kürjimten sayin tajinar-i törügülüm bile.
- 9: Aliγursun amusun-iyar miliyanam.arbin sayin törü-yin qaγan qatun
- 10: Qamuγ ulus jayaγan atuγai.alaγ sinjiten sayiqan tajinar-i
- 11: Törügülüm bile.aliγursun amusun-iyar miliyanam.arbin sayin törü-yin
- 12: Qaγan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai:Siker emegen siltesün
【九十六】
- 1: Degen bolusan ibii bile.qaldaqun-tan qabinam bile.qayirqan sayiqan
- 2: Tayijinar-i törügülüm bile.aliγursun amusun-iyar miliyanam.arbin sayin
- 3: Törü-yin qaγan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai:
- 4: Buyiman quča qadquγuda qaqam bile či.qayirqan sayiqan tayijinar-i
- 5: Törügülüm bile či.aliγursun amusun-iyar miliyanam.arbin sayin
- 6: Törü-yin qaγan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai.türüi-degen
- 7: Tögürgem bile či.düriten sayiqan tayijinar-i törügülüm bile či.
- 8: Aliγursun amsun-iyar miliyanam.arbin ed törü-yin qaγan qatun
- 9: Qamuγ ulus jayaγan atuγai.talbiqu-du taγlam bile či.taγlaγsan

- 10: Sayıqan tayijinar-i törügülüm bile či.aliğursun amusun-iyar miliyanam.
- 11: Arbin sayın törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai.
- 12: Tümen ečiγe türki qotaqan.dom tatam bile či.ebsiyeküde egüle

【九十七】

- 1: Tatam bile či.qonuγ-un γajar-a sonusum bile.aliğursun amusun-iyar
- 2: Miliyanam.arbin sayın törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan
- 3: Atuγai.buqu bayan γunačin ari-ıyan γučin tümen.dönečin-ıyer-ıyen
- 4: Döčin tümen.ıber siber kim bile.idüγe düğürgem bile.sabir sabir
- 5: Kim bile.saγulγ-a düğürgem bile.aliğursun amusun-iyar miliyanam:arbin
- 6: Sayın törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai:baqu bayan
- 7: Funajın ingge-ıyen γučin tümen bolγam bile či.dönejin ingge-yin
- 8: Döčin tümen bolγam bile či.Buγulγan-a qayan buγur-a.Aral qayan
- 9: Ata.Kerlüge qayan keçıyen.aliğursun amusun-iyar miliyanam.arbin
- 10: Sayın törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai.altan qaraçai
- 11: Altan tebseg γajar-tu aliğursun ebesün idesitei bile.aliğursun
- 12: Amusun-ıyar miliyanam.arbin sayın törü-yin qayan qatun qamuγ

【九十八】

- 1: Ulus jayaγan atuγai.altan toli ger nehte genel-tü bile.ger-e sir-a
- 2: Tataγçı totuγ-a nehte toli-tu bile.aliğursun amusun-ıyar miliyanam.
- 3: Arbin sayın törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai:
- 4: Yisün köke üker-ün arısun-ıyar köbüрге tataγulum bile.yisün
- 5: Üker-ün arısun-ıyar aγsurγ-a tataγulum bile.alırasun amusun-
- 6: Iyar miliyanam.arbin sayın törü-yin qayan qatun qamuγ ulus
- 7: Jayaγan atuγai:altan uγsaγ-a(ayısγ-a) qan kümün-eçe deger-e γanjuγ(γanjuγ-a)-un
- 8: Narın.toγudaγ metü mödeyılgeji.toγurγun metü megejeyılgeji.sayın
- 9: Sedkil-tü-yi saqal-aça tata.maγu sedkil-tü-yi manglai-aça
- 10: Taskim bile či.aliğursun amursun-ıyar miliyanam.arbin sayın
- 11: Törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai::altan bosuγ-a
- 12: Altan büse-tü köbegüd-ıyen baraγun tegegür söğüdkem.altan tomuγ-tu

【九十九】

- 1: Beriγed-ıyen jegün tegegür söğüdkem.aliğurasun amusun-ıyar miliyanam.arbin qan
- 2: Törü-yin qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai.altan sirege sıγur
- 3: Sıγur kiküdü.sıldan sayıqan tayijinar-i törügüldü.ıkir ıkir kiküdü.
- 4: İtegel-tü sayıqan tayijinar-i törügüldü.saqal ködelkü-dü sayıqan tayijinar-i
- 5: Törügülüm.aliğursun amusun-ıyar miliyanam.arbin sayıqan törü-yin
- 6: Qayan qatun qamuγ ulus jayaγan atuγai.könjile ködelkü-dü kürtel
- 7: Sayıqan tayijinar-i törügüldü.adqur ködelküdü aldartan sayıqan tayijinar-i
- 8: Törügülüm bile.aliğurasun amusun……

2.19 Dalalγ-a-yin tuqai (【九十九】9~【百】7)

【九十九】

- 9: ……güd-i qan köbegün činu abçu irejü.jıluyan-i aγta julay-un
- 10: Gegün tatajam.qan köbegün činu qayan ejen ečegen yeke dalaluy-a

【百】

- 1: Dalalunam.qaγan ejen qan köbegün-degen kündü yeke soyurqal soyurqaturai.
- 2: Barqu-yin Barqačiqud-i qan köbegün činu abču irejü.jılurıan-i aγta
- 3: Julaγ-un gegün tatajam.qan köbegün činu .qaγan ejen ečegen yeke
- 4: Dalalaγ-a dalalunam.qaγan ečige.qan köbegün-degen kündü yeke soyurqal
- 5: Soyurqaturai.oskin-i ulaγčıγud-i qan köbegün činu abčiraju.juluqan-i
- 6: Aγta julaγ-un gegün tatajam.qan köbegün činu.qaγan ejen qan köbegün-
- 7: Degen kündü yeke soyurqal soyurqaturai:
- 8: Tegün-ü qoyına kölesün sergügekü-dü araja araki qoyar abčiraju yabaγan-i
- 9: Ekilen γurban daγun daγulaju sergügekü bui.tegün-ü qayın-a tarqaqui-dur
- 10: Öndeyijü qatar-a urulduγu tarq-a.

2.20 Naγur-un yosun (【百】11~【百八】5)

- 11: Naγur-un yosun.qaγan ba jınung mōn urida yosuγar araja araki
- 12: Qoyar abčiraju mörgün saγu.Tuγul irejü küji talbi kemen jala.

【百一】

- 1: Kedün tayijınar-i daγan talbilča kemen daγuda.küji talbiγad γarqui-
- 2: Dur Tuγul ödge talbi kemen daγuda(daγu).ödge talbiγad odqui-
- 3: Dur.Tuγul Mangnai-yin qoyıγur güyün irejü tabaγ talbi kemen
- 4: Doγu.tabaγ tegüs talbiqı ba.jırıγan yeke daγun ba.
- 5: Bürlüg uuqu ba.qour-tu ayaγ-a bariqu ba.qarıγu
- 6: Uuqu ba.mōn uridu yosuγar bui.egün-ü qoyına jınung
- 7: Ordu-yin jegün eteged-tür saγuju Yeke Alban-i toγula.
- 8: Ordus tümen-i alban-i jaγun longqu bui.jegün jırıγan
- 9: Otoγ-un.Čaqad mingγan arban tabun longqu.Qoničın-du
- 10: Arban qoyar longqu.Qaγučid-tu arban qoyar longqu.Kergis-tü
- 11: Arban qoyar longqu.basa nigen longqu qoyar küriyen-dü kerükü bui.
- 12: Baraγun jırıγan otoγ-un Dalad Qanglin-du naiman longqu.Merged

【百二】

- 1: Baqanan-du yisün longqu.Qalıγučın Batagin-du naiman longqu.
- 2: Besüd Ügüsin-dü naiman longqu.Kegüd Sibaγučın Dotur-a-yin
- 3: Tangγud-tu naiman longqu.Dotur-un Tangγud-tu
- 4: Qoyar longqu ariki-yi emüneben sačuju uuqu bui.Tangγud
- 5: Urad-tu yisün longqu bui.alban arikin-ača morin alaqu-du
- 6: Nigen ariki.ayaγ-a ukiyaqu nigen ariki.kürge kösige negekü-dü
- 7: Bariqu dörben ariki urida ögkü yosutu bui.tegün-ü qoyına
- 8: Yeke Tügel tügeged qariju saγurin-daγan saγu.Gerün Noyad
- 9: Čimüge be.qumq-a tosuu(tosqu) ba.nigen ariki ba.alaq-a nemekü be.
- 10: Tarqaqu ba.uridu yosuγar bui.siike ebgekü-dü.qaγan ba
- 11: Jınung araja ariki qoyar abčiraju.mörgün saγu.Tuγul küji
- 12: Talbi kemen jala.kedün tayijınar-i daγan talbilča kemen daγuda.

【百三】

- 1: Küji talbiγad γarqui-dur Manglai-yin saγurin-a ülü kürgen

- 2: Tuɣul ödge talbi kemen daɣu.ödge talbiɣad odqui-dur
- 3: Tuɣul Manglai-yin qoyıɣur güyün irejü tabaɣ talbi kemen daɣu.
- 4: Tegüs tabaɣ talbıqu ba.jırɣuɣan yeke daɣun ba.bürlüg
- 5: Uuqu ba.qour-tu ayaɣ-a bariqu ba.qariɣu uuqu ba.
- 6: Mön uridu yosuɣar bui.tegünü qoyına jinung ordu-yin jегün
- 7: Eteged saɣuɣu yeke alban-i toɣula.Ordus-un alban-i jегün
- 8: Jırɣuɣan otoɣ-un Čaqad mingɣan-du jırɣuɣan longqu.Qoničın-du
- 9: Jırɣuɣan longqu.Qaɣučid-tu jırɣuɣan longqu.Kergis-tü jırɣuɣan
- 10: Longqu.nigen longqu qoyar küriyen-dü kerükü bui.barayun jırɣuɣan
- 11: Otoɣ-un Dalad Qanglis-tu dörben longqu.Merged Baqanas-tu
- 12: Dörben longqu.Besüd Ügüsin-dü tabun longqu.Kegüd Sibayučın-du

【百四】

- 1: Dörben longqu.Tangɣud Urad-tu dörben longqu bui.yerü
- 2: Tabin longqu bui::ene Dörben Yeke Qurim-du beledkü qusaraɣ-i
- 3: Arban qoyar-ača eblerekü bui:morin alaqudu nigen ariki.kürge
- 4: Kösiqe negekü-dü qoyar ariki.alban-i arikin-ača urida ögkü yosutu bui.
- 5: Toɣulan tegüskeged.Yeke Tügel tügejü saɣurin-daɣan qariju saɣu.
- 6: Ger-ün Noyad morin-i dumdadu čimüqe qoyar qaraɣu abču ög.
- 7: Tegüni qoyına Tuɣul irejü qumq-a tos kemen jala.irejü qumq-a
- 8: Toskü-dü terigün-i ayaɣ-a-yi arčıɣulju bari.ɣurban čargidu bari.
- 9: Quɣur-tu bari.ene ayaɣ-a-yi Manglai-du qadaɣauu bui.čargidu
- 10: Quɣur-tu.qariɣu Manglai-du.Tuɣul-tu.Singgejidü.Irügelčidü.
- 11: ɣalčidu.dörben darqad-tu.ög.tegüni qoyına morin-daɣan ečiged
- 12: Degel-iyen araljiɣad ad.negen ariki abčıraju mörgüged saɣu.

【百五】

- 1: Tuɣul irejü tabıɣ talbi kemen jala.egün-dü ɣurban daɣun-u ekin inu
- 2: Üdkü(üdkü dkü?) uridu yosuɣar talbiɣad bürlüg tusju uıɣad orbatala:
- 3: Tuɣul irejü tegüs talbi kemen jala.mön tere uridu yosuɣar
- 4: Talbin tusču uıɣad.alaq-a nemekü-dü.Tuɣul Manglai bayıqu bui.
- 5: Yeke manglai tabıɣ tabıju ireged Singgečın-eče nige ayaɣ-a ariki
- 6: Abču Tuɣul-du ög.Tuɣul arčıɣuli Manglai-du öggüged.ariki
- 7: Abču qaɣan ba jinung-du bari.abču arčıɣul.čargi.quɣur-tu
- 8: Bariju öber-iyen amsaɣad Tuɣul-du ög.tegün-ü qoyına qumq-a
- 9: Tüqe.tegün-i qoyına Tuɣul küji talbi kemen jala.küji talbiɣad
- 10: Čaqu qariɣul.ödge qariɣulju ideküi-dür tabun Yamu-tan-a
- 11: Öggüged ide.qariqui-dur-ıyan soluɣui-bar ergejü morilaɣad
- 12: Öndeyijü qatarıɣad urulduju tarq-a::

【百六】

- 1: Singgeči-dü ög.Irügelči-dü ög.ɣal-tu ög.dörben darqad-tu
- 2: Ög:tegüni qoyına morin-daɣan modaɣu(morduɣu) degel araljin emüsčü.nigen
- 3: Ariki abun irejü mörgüged saɣu.Tuɣul irejü tabıɣ talbi
- 4: Kemen jala.egün-dü ɣurban daɣun bui.uridu yosuɣar talbiɣu
- 5: Bürlüg tusču uıɣad urbatala.Tuɣul tegüs talbi kemen basa
- 6: Tuqu.mön basa uridu yosuɣar talbin bürlüg tusču uıɣad

- 7: Bai.alaq-a nemekü-dü Tuγul Manglai bayiqu bui.yeke manglai tabiγ
- 8: Talbiγad irejü Singgečin-eče nigen ayaγ-a ariki abču irejü
- 9: Tuγul-du ög.Tuγul arčiγul-i Manglai-du ög.Tuγul tere ariki-yi
- 10: Qaγan ba jinung ken bügesü tegün-e bari.tere ariki-yi abuγad
- 11: Arčiγul-tu.čargi-du.quγur-tu.bariγad Tuγul-du ög.tegünü

【百七】

- 1: Qoyina uridu yosuγar qumq-a tüge.tügen daγusbasu.Tuγul
- 2: Küji talbi kemen tuqu.küji talbiqui-dur.Tuγul tayijinar
- 3: Mörgü kemen daγuda.ödge qariγulju ideküi-dür tabun Yamutan-a
- 4: Öggüged ide.bosju qariqui-dur soluγui-bar ergejü morilaγad
- 5: Öndeyijü qatariju udtla.Ger-ün Noyad sibai ide kemen jala.
- 6: Noyad emesün-dü nigen ariki abču baγu.emesün nigen ariki
- 7: Öggüged uuqad irügel ög.egün-ü qoyina öndeyijü qatar-a.urulduju
- 8: Tarq-a::
- 9: Suu-tu ejen qatun-i Dörben Yeke Qurim-un mörgül be.ačılan
- 10: Mörgüküi-dür.qaγan arban nököd-tei.jinung jirγuγan nököd-tei.
- 11: Qung tayiji qoyar nököd-tei.busu tayijinar nige nököd-tei
- 12: Mörgükü bui.nököd ilegü söliγ-e bolbasu Tayisi ba.Ger-ün Noyad

【百八】

- 1: Morin abtuγai::
- 2: Ger-ün Noyad yamu-ača ilegü saγubasu jinung baγlaγu morin
- 3: Abqu bai.Dörben Yeke Qurim-un ödgüi mori qoni.sibsilge-
- 4: Yin qoni.arban qoyar otoγ ulariju ögkü bei:
- 5: Sadu samay-a.

2.21 Altan Debter-i Bičigsen-ü tuqai (【百八】6~【百八】8)

- 6: Ke noqai jil-ün jun-u ekin sarada arban jirγuγan-a tegüs edür
- 7: Rinčin jinung ejen qatun-i Altan Debteri sinedken tungγuba::
- 8: Nasun qutuγ nemetügei::

【百九】

2.22 Suu-tu ejen qatun-i altan qarsi-yin dotur-a bariγči saba-yin toγ-a (【百九】1~【百九】11)

- 1: Suu-tu ejen qatun-i altan qarsi-yin dotur-a bariγči saba-yin
- 2: Toγ-a ene bui.
- 3: Furban mönggün toγ-a.qoyar mönggün tulaγ-a.γurban mönggün
- 4: Debsi.qoyar altan ayaγ-a.nige mönggün sačuli.γurban mönggün
- 5: Jünje qoyar tegsitei.döčin dörben mönggün ayaγ-a.dörben
- 6: Sirbei.altan čargi.mönggün čargi.nige quba čögüče.
- 7: Nige mönggün čögeče.nige mönggün sinaγ-a.γučin nigen
- 8: Tasurqai toγ-a.nige mönggün köneg.nige mönggün göyübči.
- 9: Qoyar mönggün čögüče.nige altan emegel.dörben sirbini

- 10: ʁurban-i mönggü.nige altan qabtarɣ-a-tai.qoyar altan
 11: Qumq-a.nige altan čaɣu.nige mönggün čaɣu.qoyar tegsitei.

2.23 Darqad-un ɣar-tu bayiɣu saba-yin toɣ-a (【百九】12～【百十】7)

【百九】

- 12: Demči-yin Tayibau-du qorin ayaɣ-a.Dasi Qonjin-du

【百十】

- 1: Debsi tulɣ-a nige mönggün qoyar toɣ-a.Banbudar
 2: Tayiji-yin-du debsi.....
 3: ..... qumq-a.qoyar čögeče:
 4: ..... mönggün čargi.göyübči:Darqan Kiy-a-du.....
 5: ..... quluči-du nige mönggün tulɣ-a::
 6: ..... ɣurban sirbei.altan čargi.Ubadai.....
 7: .....

2.24 Yeke qurim-un yosun-ü nige tasurqai? (【百十一】1～14)

【百十一】

- 1: Bürlüg qour-tu qoyar ariki-i qariɣu Manglai-yin yeke qurim-du
 2: ..... ayaɣ-a bariɣu küüyin emüneben uuqu qoyıɣur beledkü qusaraɣ
 3: ..... sačuɣu güyün irejü
 4: ..... uuqu bui tabıɣ talbi
 5: Qumq-a ger-ün tabun
 6: Tügekü noyad Yamutan
 7: ..... Jegesü singgekü
 8: ʁurban qariɣu čaɣu soluɣui-bar čarayıcı qoyar-tu
 9: Čargidu bari arčiɣul qariɣul ergejü morilaɣad arja abči ireged
 10: ..... sirge ebkekü quɣur Jegesü singgekü jünje tegsi sirbi
 11: ..... sirbe ebkekü kölüsü singgekü
 12: ..... serbe
 13: ..... serbi
 14: Čargi sačuɣi qabtarɣ-a qumq-a čaɣu Jegesü singgeči
 15: ..... singgekü

以下、【百十二】、【百十三】、【百十四】、【百十五】、【百十六】は空白である。【百十三】から【百十六】までの各頁は紙の下の方がつながっている。

3 「天のことばによる歌」(Tngri-yin kelen-ü daɣun oruşıba)

以下の○と～は、オリジナル文書にあった特殊記号を表す。オリジナル記号は、写真版に示すとおり、微妙に異なる数種があり、それぞれ特殊な意味をもつものと理解されている (Masijiryal 1990:119-122)。

- 1: Olulu ~ olulu(+lu) ~
  - 2: Quu oi.qoi qoi quu ~.törlige e ::
  - 3: ○ öllilü ~ öllilü ~ olulu ~
  - 4: Olulu ~olulu ~ öllilü quu ang
  - 5: Jëgübileg-e quu ~ elenlig jëgüj(č)e ○
  - 6: Ang ~ qan öllile ~ qoi ~
  - 7: Ayıȳalarala jëgüje ○ elen lalan alalai ve
  - 8: Jëgüje ~ qoi akiȳalarala jëgüje ○
nige amun
- 【二】 qoyar

— a —

- 1: Jëgüje veü yöge he-ne eng ayıȳalarala
- 2: He-ne ~ lan lali evü ~ je
- 3: Uu qoi ~ aȳadulu ~ aȳadulu
- 4: ~ öy-e le ~ eler lalai ○ olulu ~
- 5: Jëgüje ~ Yeke Mongȳol-un Daȳu tegüsebe::
- 6: ○ olulu ~ (liölä) ○ oȳu ~ oyibala lala.
- 7: ○ lege lelelen ~ e-ne he-ne ~ e-e he-ne ni
- 8: Lege lelelen ~ .○ alalal(a)i juu ~

— b —

- 1: ○ a hei juu ~ ○ ai qalarala ~ vasja
  - 2: ○ oya hüü ~ ○ öllilü(+liölä quȳu) oyibala
  - 3: Lalai ○ lege elelele ~ e-e he-e ~
  - 4: ○ e-ne he-ne ni(+lege) lelelen ~ ele lelei ~
  - 5: Juu ~ ○ ele lelei hei juu ~
  - 6: ○ akiȳalarala ~ he-e len lelei e-e he-e
  - 7: ○ öllilü ~ ○ E Jomursu tegüsebe::
  - 8: ○ ayıȳaȳuu ~ ai hüü lu ~
- 【三】 ȳurba

— a —

- 1: Lalinhi yalai
- 2: ○ elelelei juu hei hüü ~ ○ jëgüje
- 3: Hüü ~ lelei ~ elelei ○ ai
- 4: Heleli juu ~ ○ ai hüü luu ~
- 5: Layıȳa ○ hei helüü rulu ~ lulu juu
- 6: ○ hei hüü ~ ○ hi oi ~ lolui
- 7: ○ ayihela rala lalai you heü ~
- 8: Hei hüü ~ ○ vayala ~ lalai yala

— b —

- 1: ○ vaniliy-a he hüü ~ ○ jegüje ~
- 2: ○ Tertey-e tegüsebe::
- 3: ○ oyibala yöge ~ ayıȳalarala lalayuu
- 4: Jegüje ~ ○ e-e he-e lejü
- 5: Jegüje ~ ○ ye(je) ~ ala rolui
- 6: Rolui ~ lolui ~ quu ○ elelelei hei
- 7: Ki ○ jegübele lalaya jegüje ~
- 8: ○ ya ~ eleye elileü ○ oyibului ~ quu

【四】dörbe

— a —

- 1: ○ rola lalai lalalan ○ eleye he-e
- 2: Jegüje quu ~ quu ~ ○ ayihilaralai
- 3: He-e lalai ele lalai.lalai jalai
- 4: ○ anai ~ luu quu ○ alalai ayıȳa
- 5: ○ lege ~ eyüge ~ engge.lege lelei
- 6: ○ jegübele leleyen jegüje ~
- 7: ○ ye ele rolui ~ rolui ~ qolui ~
- 8: Quu ○ ai qolu ~ laya he-e.

— b —

- 1: ○ ele.lanai he-e jeküi jegü ○ jegü bolu
- 2: Rolui. ~ quu quu ~
- 3: Üigen tegüsebe.
- 4: ○ alan lilen ~ lalai he ~ ○ oya quu
- 5: ~ eleliyenje ○ ölüü ölüü ~
- 6: ○ ai quu luu ~ lalai ya ○ uu ~
- 7: Eve he-e ~ eleliyenje ○ ai quu luu
- 8: ~ lalai ayıȳam jegüije ○ ye ~
- 9: Lege lalai ○ ala lala ~ lalihi.

【五】tabu

— a —

- 1: ○ oyaȳuu e-ne he-e lege lalai eleleli ~
- 2: ○ eleleli ~ eleleli oyıȳuu ○ ye ~ e-ne
- 3: He-e ele ~ leleyüü yeleei ○ alar
- 4: Balar eler ~ alur eleleli ~ ○.
- 5: Qabarıȳ-a tegüsebe:
- 6: ○ üi ~ balalm(a) ~ ya ~ ya
- 7: ○ elelelei quu olulu ~ ○ ai ~
- 8: Ayihelüü laliya ○ eleleli ye ~ quu

— b —

- 1: ○ ai quu lu ~ lalai ○ he ○ jēgūbele
- 2: Lalaya jēgūje ~ ○ ye ~ quu alalai
- 3: He ki ○ elelei ~ oyīju ○ ye ~
- 4: (Yan) oyibala jēkūi ~ ye ○ jēkū ~ jēkū
- 5: Sobalarala la he jalai ~ elelei
- 6: Jūu ~ hūū ○ e-e he-ne lege
- 7: Lalai he jalai ○ jēkū sobalarala ~
- 8: Eler ~ lalai ○ Kūikū tegūsebe::

【六】 jirγuγ-a

— a —

- 1: ○ qoi lolui oyīγu lorulu loluyu
- 2: Qoyinuu ~ ○ qoi lolui oyīγu
- 3: Lorulu loluyu qoyinuu ~ ○ jēgūbele
- 4: Lalaju jēgūje ~ ○ ya alay-a
- 5: Elilū ○ oyibulu ~ rulai lalanai
- 6: Jēve volalai ~ ○ jēgūje ~ leligei
- 7: Jalai ○ jēgūje ~ laligei jalai
- 8: ○ uu quu quu ~ layu uu quu qoi.

— b —

- 1: Lolui oyīγu lorulu loluyu qoyinuu ~
- 2: ○ qoi lolui oyīγu lorulu loluyu qoyinuu
- 3: ~ ○ jēgūbele lalayu jēgūje ~
- 4: ○ ya ~ alay-a elilū ○ oyibulu rolai
- 5: Lalai vei volali ~ ○ jēgūje ~
- 6: Laligi jalai jēgūje ~ laligi jalai uu quu
- 7: Quu ~ ○ layo uu quu jēgūbelerele
- 8: Eler eleli ~ ○ Jāγal tegūsebe::

【七】 dolu-a

— a —

- 1: ○ ya ya quu ~ a-a quu ~ a-a
- 2: Hūū ~ oyibalan ○ Törülge ene::
- 3: Elelei jēkūi bolu ~ hūū ~ yeyūge
- 4: ○ oi huva laligi juu ~ hūū ~
- 5: Uu loyu hūū ~ hūū hūū ~
- 6: Ye ye hūū ~ e-e hūū ~ e-e
- 7: Hūū ~ oyibala ○ üy-e le ~ ye
- 8: Jēkūi jōge ○ vayala ~ hūve üy-e le

— b —

- 1: Hūū ~ quu quu ya ya hūū ~
- 2: E-e hūū ~ e-e hūū oyibala ○ vova ye(i)⁷
- 3: Lii⁸○ e-e he-e ni lege yeyūge ○ üve larula
- 4: ~ liim hege(hete?) elelei ayiy(j)an kem ○
- 5: üve leve yi⁹ he jekūje ○ ~ Ĵaba tegūsebe::
- 6: ○ ölüü ~ leli yuulu alilai ○
- 7: Ölüü ~ lelei yuulu alilai ○ he-e le
- 8: Rala ~ jalama ʔan jekūje ○ ölüü ~

【八】 naima

— a —

- 1: Quu jekūkim ○ ai he-e ~ lalai ~ kii
- 2: ○ ai he-e ~ lalai ~ kii ○ ai he-e
- 3: Quu ~ ai quu oyibala lalaki ele lalai
- 4: Eleli ayijikim ○ ai he-e quu oyibalan laliki
- 5: Ele lalai elelei arijikim ○ a nalar ~
- 6: Nalar nalar namu kem ○ ai he-e ~
- 7: Lalai ~ kii ○ ~ ai he-ne ~
- 8: Lalai ~ kii ○ jekūseüberlen quu ~

— b —

- 1: Lalii(lalini?) yooluu alilai ○ jekūseüberlen quu ~
- 2: Lalii yooluu alilai ○ he-e laran ~
- 3: He-e jelem qan jekūje ○ ölüü ~
- 4: Quu jaʔu kim ○ ai he-e ~(quu ~)
- 5: Lalii kii(erei?) ○ ai he-e ~ lalai kii ○
- 6: Ai he-e ~ quu ai quu oyibala
- 7: Laliki ele lalai elelei ayikim ○ ai he-e ~
- 8: Quu ~ ai quu oyibala laliki ele elelei elelei

【九】 isü

— a —

- 1: Ayijikim ○ a nalar ~ nalar nalar
- 2: Namu kim ○ ai he-e ~ laliki ~ rai(kii?)
- 3: Ai he-e ~ eleli ~ kii ○ ölüü ~
- 4: Lalai yooluu eleli(i) ○ ölüü ~
- 5: Eleli ○ ölüü ileli ~ eleli yölü
- 6: Alilai ○ he-e le rala ~
- 7: He-ne jelem qan jekūje ○ ölüü ~
- 8: Quu jaʔu kim ○ ai he-e ~

⁷左側にチベット文字で vo ye と表記している。

⁸左側にチベット文字で le と表記している。

⁹左側にチベット文字で vo le ha と表記している。

— b —

- 1: Lalii ~ ki ○ ai he-e quu ~
- 2: Ai quu oyibala laliki ele lalai elelei
- 3: Aijikim ○ ai he-e quu ~ ai quu
- 4: Oyibala laliki ele lalai ellilei ayijikim ○
- 5: Ele nalar ~ nalar nalar namu kim ○
- 6: Ani he-e ~ lali ~ lali kii ai he-e
- 7: Lalai ~ kii ○ Šar-a Ĵile tegüsebe::
- 8: ○ alali olu ~ hüü ~ uu ○

【+】 arba

— a —

- 1: Ayiyulu(×) ~ laliya eleli ~
- 2: Törülge ene::
- 3: ○ alalai ölü ~ quu uu ayiyulu ~
- 4: Laliya elelei ~ elelei ölü ~ quu uu
- 5: Ayiyulu ~ laliya ○ elelei ~ ĵekü ~
- 6: Asabala ~ laliija ○ a-a quu ~ elelei
- 7: Ĵije ○ eley-e ~ ayijim ĵiküije ~
- 8: Oyibala ~ laliyaĵa ○ oyibala ~ laliyaĵa ○

— b —

- 1: Oyibulu ~ lalan he juu ~ oyibulu
- 2: ~ lali ○ he juu ~ va lalii juu ~
- 3: Ĵekü esebele ~ lelije ○ e-e quu ~ elelei ĵeje ○
- 4: Eley-e ~ akijjam jegüje ~ oyibala ~ laliĵa
- 5: ~ oyibala ~ laliija ○ oyibulu ~ lali
- 6: He juu ~ oyibulu ~ lalai he juu ~
- 7: Va ~ lalyiyuu ~ Qorĵuljai tegüsebe::
- 8: ○ eve he ~ oyibala ~ lalaya he-ne

【+—】

- 1: ĵeküje ~ lege ~ lelei ki ~ quu
- 2: ~ yalarlam ~ vova nililem he-e
- 3: ĵeküje ~ Ĵerge tegüsebe.
- 4: aburanĉi boĵda ejin qatun
- 5: aburan soyurq-a
- 6: 成陵有人会唱

索引

- Čambui qatun 120
 Čanbui qatun 105
 Čaqad mingyan ..... 127、128
 Čaqar 99
 Čayadai ejen 120
 Čelemi 106
 Čibtan 108
 Čibčay noyan ..... 96、107
 Činggis ..... 87-91、98、100-102、104、110-112、
 114、115、117、118、120
 Čingkim kögečin 120
 Čolu Baɣatur 124
 Čoyila qong tayiji 122
 Čoytu tayiji 122
 Čögčün qatun 121
 Čölgedei baɣatur 95
 Čölgüdei baɣatur 107
 ɣalči Todaqaɣ 96
 Farli-yin Bičig 124
 Ĵalayir ..... 106、114
 Ĵalayirdai Muquli 116
 Ĵalayirdai Muqulii 117
 Ĵalayirun Muquli 94
 Ĵalayir-un Fou-a Muquli 101
 Ĵamyang 124
 Ĵanasari Qudaɣar mingyan 96
 Ĵarčiɣudai darqan 94
 Ĵarčiɣudai Čou-a Mergen 95
 Ĵedegen aldarm 121
 Ĵelemen qan 101
 Ĵelemen qayan 115
 Ĵigürün Bulɣan darqan 95
 Ĵiran nigen yamu 90
 Ĵoriɣtai 90
 Ĵoriɣtu 124
 Ĵoči ejen 120
 Ĵögürid-yin Bolqad darqan 106
 Ĵügüd-ün Buq-a 96
 Ĵüngken qatun 121
 Ĵürčid 109
 Ĵürčid-ün Čou-a darqan 95
 Ĵürjidin Čob darqan 106
 Ögedei qayan 120
 Ögelen ..... 101、115
 Öljei Temür qayan 121
 Öljei-tü qayan 121
 Öljei-tü Toɣon Temür 120
 Öndegen Čayan ..... 97、108、122、123
 Öndügen Čayan 105
 Öndür Aɣula ..... 88、91、110
 Öng qayan ..... 91、100、114
 Örütemür qayan 121
 Örüi Čayačin 121
 Ötegen eke 89
 Šabaɣčin omoy-tai 90
 Ügüsidei Baɣasqauli 96
 Ügüsidei bigi Surqudui köbegün Boruquli 106
 Ügüsin ..... 127、128
 Ügüü-sin-iBaɣsuĴauli 108
 Üiseng Gesül 124
 Činggis 114
 Ačitu Qonjin Kiy-a Ĵamsu 124
 Aɣu Bayan 94
 Adai qayan 121
 Aduɣun qatun 121
 Altai ..... 97、108
 Altai qayan 115
 Altai qan 101
 Altan Ĵadasu 122
 Altan ɣadasu 105
 Altan ɣurɣuldai 108

Altan Biçig	100、124	Bodançar seçen	91
Altan Debter	129	Bodi qaγan	121
Altan qaγan	121	Borjigin	91、96、100、111、114、115、123
Altan qatun	121	Bortun Jüsin qatun	120
Altan Saçuli	124	Borulun	121
altan uruγ Buγurčın	88	Bosur-tu jinung	121、124
altan uruγBuγurjin	88	Bourjigin	101、102
Aqalaqu	96	Buγulγan-a qaγan	126
Aral qaγan	126	Buγurči	117
Arban γoul-un ekin	117	Buγurji	87、94、100、106、110、114、116
arban qoyar Tümed	98、109	Buγurjigi	106
Arlad-yin Buγurji	106	Buγural Keger-e	87、110
Ayudarm-a qaγan	121	Buq-a noyan	107
Böke Belgedei	109	Buqasi-yin Üküür Čos Türgen	96
Börtebejin seçen qatun	106	Buqasyin Engküür Čuyin	108
Bürjigin	108	Buriyad	108
Bürte Jüsin	87	Burqan Faldun	104
Bürte Jüsin	110	Burqan Qaldun	123
Bürtegelčın qatun	94	Butanan qatun	121
Bürtegeljin seçen qatun	91	Buyan Baγatur Qonja tayiji	121
Bürtemüljin	100	Buyan Quldun qatun	121
Bürtemüljin yeke seçen qatun	114	dörben qarai	90
Bayarin-i Bayamun böke	108	Dörben tümen Oyirad	87、110
Bayarin tümen	96	Düriyen noyan	107
Bayarin-u Bayanbüke	96	Düriy-e noyan	96
Balad büke	96	Dalad	127、128
Baqanan	127	Danzin tusalaγči tayiji	122
Baqanas	128	Daqui qatun	120
Barγud	109	Darayisun qaγan	121
Barγud tümen	107	Darmala ejen	120
Barin tümen	107	Dayan qaγan	96
Barsubulud qaγan	121	Dayin	108
Batagin	127	Deligün Bolduγ	100、114、117
Batu büke	96	Dongdun törü-yin giγön vang	122
Batu Bolad Böke	108	Dorji ejen	121
Batu Möngke dayan qaγan	121	Dotur-a-yin Tangγud	127
Batu tayiji	122	Dotur-un Tangγud	127
Bayaγud-un Üli Jamuq-a Jaγambu Segmbü	95	Eke Selengge	110
Bayaγud-un tümen	96	Enggüd	109
Bayan noyan	96、107	Engke Amuγulang	100
Besüd	127、128	Engke qaγan	121
Besüdei Jebi	106	Erdeni Sereng jinung	122
Bisüten-ü Jebi ildügči	94		

Erinčimel qaγan	121
Esi qatun	120
Etügen	102、125
Etügen eke	88、97、103-105、111、116、117
Gümčurγ tayiji	122
Günbilig jinung	121
Güngzang	122
Güntemür qaγan	121
Gürbeljin γou-a	101、115
Güyüg qaγan	120
Ger-ün Noyad	128、129
Gerün Noyad	127
İsi beri qatun	92
İsi qatun	91、92
Ikeresün Bulučurγ darqan	95
Ikeresi-yin Bulačurγdarqan	106
Inasiri Qudaqar mingγan	107
Isüküi bayatur	87
Isi qatun	93
Ködege Arulan	114
Ködege Arulan-a	100
Köke Mongγol	111
köke Mongγol	88
Köke Naγur	94、106
Küi Songquri	96
Kamala ejen	120
Kegüd	128
Kegüdei-yin Bayan Soqur	108
Kegüd-i-iyenBayanSoqur	96
Kegüd Sibayučin	127
Kerülün	114
Kerülün mören	100
Kerüleng mörin	123
Kerün-e mören	104
Kereyid	100
Kereyid-ün Öng qaγan	95
Kergis	127、128
Kerid	114
Kerlüge qaγan	126
Kirgis	109
Kitad	90、97、108、116
Kitad-un Temür tayisi	96

Kitad-un Vang uran	95
Kitad-yin Vang uran	107
Laγudai Buγurji	94
Labai qaγan	121
Möngčer Quraγtu	121
Möngke Aqalaqu	96
Möngke qaγan	120
Mügesidei Buγuril	94
Manduγuli qaγan	121
Manduqai qatun	96、108
Mangγila ejen	120
Mangγud-un Quldari bayatur	95
Mangγugdin Quyiladar bayatur	107
Mergürkin qaγan	121
Merged	87、110、117、127、128
Mergen Gegen	112
Mingγai Modun	90
Mongγol-jin-i Kelegei Qas	108
Mongγoljin-i Kelegei qasq-a	96
Mongγol-jin tümen	107
MongγoljinTümen	96
Mongγol ulus	87、89、98、105、115
Muγulai	87
Muγuli	88
Mulan qaγan	121
Munan qaγan	101、115
Muqulayi	106
Muquli	100、110、114、116
Muqulküi	110
Naiman Čaγan Ger	97
Naiman Dayan qaγan	100、114
naiman nuturγ Čaγar tümen	91
Nanjin neretü qota	109
Nandai mören	109
Nandi dalai	116
Nangkiyad	116
Naran qaγan	96
Narayin qaγan	108
Nasun čorγtu	112
Nomuqan ejen	120
Noyanju qatun	121
Noyandar-a jinung	121

Olqunud-un Argil γalu Bayan	95
Onun mören .. 87、100、104、110、114、117、123	
Ordu čayan ger	99
Ordus	128
Ordus doluyan qosıγun	89
Ordus tümen .. 87、97、99、100、110、114、124、 127	
Ordus-un Šari uran	95
Ordus-yin Siri uran	107
Oyıγud	96、108
Oyıγudai Badm tayisi	96
Oyıγud-un Badang tayisi	107
Oyıγud-un Seremen seçen	95
Oyıγud-yin Seremen seçen	107
Oyıγur-Čin tümen	107
Oyıγurun tümen	96
Oyirad	94、96、97、108、109
Oyiraddai qayan	121
Oyirad-un Ökidei	96
Oyirad-un Duuqu γajarči	95
Oyirad-un Qara Kirayuu Noyan	95
Oyirad-un Qutaq-a Čingte	95
Oyirad-yin Ökidei	108
Oyirad-yin Duqu γajarči	107
Qaγučid	127、128
Qaγučin Čaqar	97
Qalıγučin	127
Qalq-a	99
Qalq-a tümen	97、108
Qan-γai qan	108
Qangγai	97
Qangγai qayan	114
Qangγai qan	101、116
Qanglin	127
Qanglis	128
Qaračin-i Bulai	96、108
Qaračin tümen	96、107
Qar-a Aγula	91
Qara Töbed	87
Qatagin	96、108、109
Qayir Buγul	88
Qayir Obuγ-a	111
Qoγuyčin emegen	122

Qojigir-un Toyimur	96
Qojigiryin Toyimur-a	108
Qošiγučı bayatur	90
Qodutubala qayan	121
Qoldui Yiraγuyčıγ qatun	120
Qongkirad-un Danai seçen	95
Qongkirad-yin Bayan Kürisün	96
Qongkirad-yin Kürisün darqan	108
Qongqutan tümen	96
Qoničin	127、128
Qorin γoul-un eki	117
Qorumsi tayiji	122
Qourčin	99
Qubilai seçen qayan	120
Qulači Tayiji	124
Qulan qatun	100、114、120
Qusili qayan	121
Qusun Baruda	123
Quučin Čaqar tümen	108
Quu-a Dobun	101、114、123
Quu Dobun	104
Quu Dobuu	117
Rasibanjuur törü-yin giγön vang	122
Rasisereng tusalayči tayiji	122
Rinčin jinung	122、129
Sübegedei bayatur	95
Süldüdei bayatur	107
Süldüs-ün Čambai darqan	106
Süldesün Čimbai darqan	95
Süldes-ün Dorqan Šar-a	94
Süldetei bayatur	96
Sünüd Vang	90
Sünid-ün Gölügedei bayatur	95
Sünid-gin Gilüi bayatur	107
Sünid tümen	96、107
Saγariqan	116
Saγari Tarbaγatai	101、115
Saγban törü-yin giγön vang	122
Salčiγud	96
Sartaγul	116
Sartaγul ulus	97、107
Sartaγul-un Jaliljin Sültan qayan .. 101、110、115	

Sartaγulun Jalilaçin Sültan qaγan	87	Tanglu qan	116
Sartaγul-un Bayan-dai	96	Tantarbuq-a	121
Sartaγul-un Kengge uran	95	Tatar	108
Sartaγul-un ulus	96	Tatarayin Siki Qutuγ	106
Sartaγul-un Var γajarçi	95	Tatar-un Šiki Qutuγ	94
Sartaγul-yin Bayan-dai	108	Tatar-un Quγ-a sečin	95
Sartaγul-yin Kengkü uran	107	Tatar-yin Ququ sečen	107
Sartaγul-yin Var γajarçi	107	Tayiçaγud	94
Sayin Alag	108	Tayiçiγud	87、89、94、97
Sečen Čerbi	96、107	Tayiçud	110
Seüken tayiji	122	Tayijiγud	101、106、114、116、117
Segjümdorji tayiji	122	Tayijiud	108
Selengge	87	Tegülün	121
Semisiken qota	97	Tegülün qatun	120
Sibaγučin	128	Teleng-güs	109
Sibegüüdei baγatur	107	Temüjin	87、98、100、109、114
Sidurγu qaγan	101、115	Toγtubug-a qaγan	121
Siker emegen	125	Tob jinung	122
Silebetü Uraqan	108	Tobqan qaγan	115
Simeskel	101、115	Tobqan qan	101
Simiskel	108	Todqar noyan	107
Singqulan qaγan	115	Tolui ejen	91、120
Singqulan qan	101	Tongmaγ ulus	116
Solungγan	97	Tuγula	87
Solungγus-un Belege γajarçi	95	Tuγul-a mören	123
Solungγus-yin Belge γajarçi	107	Tuγula mören	100、104、114
Sutai qatun	93、105	Tuγuula	116
Töbed	97、110	Ujiu sečen	107
Tölügen babaqai	121	ulus Kereyid	91
Törülçi tayisiyin	105	ulus Mongγol	97、108、110
Törülkei tayişi	93	Urad	127、128
Tümed	99	Uriyangqan	97、99
Tabun öngge dörben qarai	90	Uriyang Qan-i Ariyaγud-dai darqan	106
tabun öngge dörben qari	112	Uriyangqan-i Taq-a γajarçi	107
Tabunung Sirab	124	Uriyangqan-u Jelm-e	94
Takil-un Yosun	124	Uriyangqan-u Tamaγ-a γajarçi	95
Talban qaγan	121	Usqal qaγan	121
Tangγud	97、101、115、127、128	Vaçir sečin	95
Tangγud-un Balbu uran	95	Yöngsebü tümen	108
Tangγud-un Qou-a sečin	95	Yöngsiyebü	97、99
Tangγud-yin Balbu uran	107	Yöngsiyebü-yin Toqurqu	96
Tangγud-yin Quu sečen	107	Yabaγan Mergen	93、105
Tangγud-yin Temür tayisi	108		

Yamu-tan	128
Yamutan	124、129、130
Yesükei baγatur	109
Yisü qatun	120
Yisügen qatun	120
Yisüi qatun	120
Yisükei baγatur	116
yisün örlüg-üd	96
Yisün Temür qaγan	120